Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Oracvla Magica Zoroastris

Opsopäus, Johannes

Parisiis, M.D.XCIX.

Sapientissimi Pselli expositio eor undem oraculorum

urn:nbn:de:bsz:31-248481

Visual Library

SAPIENTISSIMI PSELLI EXPOSITIO *eorundem oraculorum.*

ORACVLVM CHALDAICVM.

Est etiam simulacro locus suus in regione vndique & omnino lucida.

Idola siue simulacra dicuntur a philosophis, quę congenita quidē sunt præstantioribus, attamen illis inferiora & deteriora. Exempli gratia, Deo mens congenita est, menti anima rationis particeps, animæ ratione prædit ę irrationalis, irrationali natura, naturæ corpus, & corpori materia. Idolum itaque & imago dei mens est, mentis anima rationalis, animæ rationalis irrationalis, irrationalis natura, naræ corpus, corporis materia. Hic autem irrationalem animam vocat Chaldaicum oraculum animæ rationalis simulacrum, eo quod huic illa cōnata est, sed conditione inferiori: aitque simulacro partem attributam esse in regione vndiquaque collustrata. quo significat animā rationis expertem, quæ imaginem animæ ratione præditæ refert, virtutum auxilio dum in hac vita moratur lustratam, curricu-

lo vitæ

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑ-ΤΟΥ ΨΕΛΛΟΥ ΕΞ-ήγησις εἰς τὰ αὐτὰ λόγια.

ΧΑΛΔΑΙΚΟΝ ΛΟΓΙΟΝ.

Εστι καὶ εἰδώλῳ μερὶς εἰς τόπον ἀμφιφάοντα.

Εἴδωλα λέγεται παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, τὰ συμφυῆ μὲν κρείττοσιν, ἐλάττονα δὲ ἐκείνων τυγχάνοντα· οἷς συμφυὴς ὁ νοῦς τῷ θεῷ, καὶ τῷ νῷ ἡ λογικὴ ψυχὴ, καὶ τῇ λογικῇ ψυχῇ ἡ ἄλογος, καὶ τῇ ἀλόγῳ ἡ φύσις, καὶ τῇ φύσει τὸ σῶμα, καὶ τῷ σώματι ἡ ὕλη. Εἴδωλον μὲν τοῦ μὲν θεοῦ, ὁ νοῦς· τοῦ δὲ νοῦ, ἡ λογικὴ ψυχή· τῆς δὲ λογικῆς ψυχῆς, ἡ ἄλογος· τῆς δὲ ἀλόγου, ἡ φύσις· τῆς δὲ φύσεως, τὸ σῶμα· τοῦ δὲ σώματος, ἡ ὕλη. Ενταῦθα δὲ τὸ Χαλδαϊκὸν λόγιον, εἴδωλον φησὶ, τὴν ἄλογον ψυχὴν τῆς λογικῆς. συμφυὴς γὰρ αὐτὴ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ χείρων ἐκείνης. καὶ φησὶν ὅτι καὶ εἰδώλῳ μερίς ἐστιν εἰς τόπον ἀμφιφάοντα τουτέστιν, ἡ ἄλογος ψυχὴ ἥτις ἐστὶν εἴδωλον τῆς λογικῆς ψυχῆς, καθαρθεῖσα δι' ἀρετῆς ἐν τῷ βίῳ, ἀνεῖσιν εἰς τὴν ὑπὲρ σελήνην τόπον μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς

τοῦ ἀνθρώπου ζωῆς· καὶ ἀποκληροῦται εἰς τὸν ἀμφιφαῆ· τουτέστιν ἀμφοτέρωθεν λάμποντα, καὶ ὁλολαμπῆ. ὁ μὲν γὰρ ὑπὸ σελήνην τόπος, ἀμφικνεφής ἐστι. τουτέστιν ἀμφοτέρωθεν σκοτεινός. ὁ δὲ σεληνιακὸς, ἑτεροφαὴς, ἢ ἑτεροκνεφής· τουτέστι, τῷ ἡμίσει περιλάμπων, τῷ δὲ ἡμίσει σκότους μεστός. καὶ γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ σελήνη, τοιαύτη ἐστὶ, τῷ μὲν ἡμίσει μέρει πεφωτισμένη, καὶ τῷ ἡμίσει ἀφώτιστος. ὁ δὲ ὑπὲρ σελήνην τόπος ἀμφιφαής ἐστιν, ἤτοι διόλου πεφωτισμένος. λέγει οὖν τὸ λόγιον, ὅτι οὐ μόνον ἡ λογικὴ ψυχὴ ἀποκληροῦται εἰς τὸν ὑπὲρ σελήνην τόπον τὸν ἀμφιφαῆ, ἀλλὰ μερίς ἐστι καὶ τῷ εἰδώλῳ αὐτῆς, ἤτοι τῇ ἀλόγῳ ψυχῇ, ἀποκληρωθῆναι εἰς τὸν ἀμφιφαῆ τόπον, ὅταν διαυγὴς καὶ καθαρὰ ἐξέλθῃ τοῦ σώματος. ὁ μὲν γὰρ Ἑλληνικὸς λόγος ἀθάνατον τιθεὶς καὶ τὴν ἄλογον τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν, μέχρι τῶν ὑπὸ σελήνην στοιχείων αὐτὴν ἀνάγει. τὸ δὲ Χαλδαϊκὸν λόγιον καθαῖρον αὐτὴν καὶ ὁμόφρονα τῇ λογικῇ ψυχῇ ποιοῦν, εἰς τὸν ἐπέκεινα τῆς σελήνης τὸν ἀμφιφαῆ ταύτην ἀποκαθιστᾶ. καὶ τὰ μὲν τῶν Χαλδαίων δόγματα, τοιαῦτα· οἱ δὲ τῆς εὐσεβείας ὑφηγηταὶ καὶ τῶν Χριστιανικῶν δογμάτων ὑποφῆται καὶ κήρυκες, οὐδαμοῦ τὴν ἄλογον ψυχὴν ἀνάγουσιν, ἀλλὰ θνητὴν διαῤῥήδην ὁρίζονται.

lo vitæ humanæ finito ad regionẽ quæ supra lunam est redire, eiq; sorte aßignari locum vndiq; luminosum, id est circum circa & omni ex parte splendore fulgentem. nam qui subter lunam locus est, vndique tenebricosus est, & circũ circa caligine septus. lunaris vero alternatim lucidus & obscurus est, hoc est vna ex parte lumine clarus, ex altera tenebris opple tus: quẽadmodũ etiã ipsa luna media ex parte illuminata est, & ex media obtenebrata. Locus vero ille supra lunam, vtrinq; lucidus est, siue omni ex parte collustratus. Dicit itaq; oraculũ, non solum animæ ratione præditæ superlunarem illã regionem vndiq; luminosam esse destinatã, sed etiã illius imaginẽ ani mã brutam hac sorte dotatã, vt in regionẽ omni ex parte lucidam ascifcatur, modo splendida & pura e corpore exierit. Græcorum siquidem doctrina irrationalẽ hominis animam facit interitus nesciam, eamque vsque ad elementa sub luna sita extollit. at Chaldaicum oraculum expiatam illam & cum rationis participe anima amice conspirantem in regionem hãc quæ vltra lunam est, vndique lucidam transuehit. Atque hæc quidem sunt statuta Chaldæorum. Pietatis vero doctores & Christianorum dogmatum interpretes ac pręcones nusquã locorum brutam animam ad superiora educunt, sed aperte

interitui obnoxiam esse profitentur. habent autem pro anima bruta iram & cupiditatem generationis appetitricem. Atque ita enarrando tradit Gregorius Nissenus in oratione de anima.

Ne vero materiæ feces in præcipitio relinquas.

Materiæ feces appellat oraculum hominis corpus e quattuor elementis compositum: & tanquam docendo & exhortando discipulum alloquitur: Non solum animam tuam ad deum eleua, & vt vitæ huius turbas superet effice, sed si fieri potest, ne quidem ipsum corpus quo amictus es, quodque materiæ fex est reijcula & neglecta, & materiæ ludicrũ, in terrestri mundo relinque. præcipitium namque nominat oraculum locum hunc inferiorem. a cœlo enim tanquam loco edito natura nostra huc præcipitatur. admonet igitur, vt & ipsum corpus, quod per materiæ fæcẽ innuit, igne diuino absumamus & expurgemus, aut decorticatum in æthera eleuemus, aut a deo ceu transuasemur in locum materiæ & corporis expertem; vel corporeum eum quidem, sed ætherium; vel cælestem, quem consecuti sunt Elias Thesbites & ante hunc Enoch, ab hac vita in longe diuiniorem conditionem trãslati, materiæ sedimento, suo nempe ipsorum corpore, in præruptis

locis

δείζονται. ἄλογον δ' ψυχὴν πίπτεται, τὸν θυμὸν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, τὴν ὀρεκτικὴν ἡνίοχον. οὕτω γοῦν ὁ Νικαιαδὴς Γρηγόριος ἐν ᾧ περὶ ψυχῆς λόγῳ διέξεισιν.

Μὴ δὲ τὸ τῆς ὕλης σκύβαλον κρημνῷ καταλείψῃς.

Ὕλης σκύβαλον φησὶ τὸ λόγιον, τὸ τοῦ ἀνθρώπου σῶμα τὸ ἐκ τεσσάρων στοιχείων συγκείμενον· καὶ ὥσπερ ἐν διδασκαλίας λόγῳ καὶ παραινέσεως φησὶ πρὸς τὸν διδασκόμενον· ὅτι μὴ μόνον τὴν ψυχήν σου πρὸς τὸν θεὸν μετεώρισον, καὶ τῆς βιωτικῆς συγχύσεως ὑπέρτερον ποίησον, ἀλλ' εἰ δυνατὸν, μηδὲ αὐτὸ τὸ σῶμα ὅπερ ἠμφίεσαι, καὶ ὅπερ σκύβαλον ἐστὶ τῆς ὕλης, τουτέστι πρὸς ὑγματὶ ἀπῤῥιμμένον καὶ καταπεφρονημένον, καὶ ὕλης παίγνιον, εἰς τὸν πρείττονα καταλείπῃς κόσμον. κρημνὸν γὰρ τὴν ἐνταῦθα τόπον ὀνομάζει τὸ λόγιον. ὥσπερ γὰρ ἀπὸ μετεώρου τόπου τοῦ οὐρανοῦ, ἡ φύσις ἡμῶν ἐνταῦθα καταχρημνίζεται. παραινεῖ οὖν, ἵνα καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα, ὅπερ φησὶν ὕλης σκύβαλον, πυρὶ θείῳ ἐκδαπανήσωμεν, ἢ ἀπολεπίναντες εἰς ἀήρα κουφίσωμεν, ἢ μετελθόντες ἐκεῖ εἰς τόπον ἄϋλον καὶ ἀσώματον· ἢ ἐνσώματον μὲν, ἀήρεον δ' ἢ οὐράνιον, ὃ δὴ τετύχηκεν ὅ τε Θεσβίτης Ἠλίας, καὶ πρὸς τούτου Ἐνὼχ, μεταθέντες ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα ζωῆς, καὶ εἰς κρείττονα λῆξιν ἀποκαθισάντες, καὶ μηδὲ τὸ τῆς ὕλης σκύβαλον, ἤτοι τὸ ἑαυτῶν σῶμα, κρημνῷ

καταλιπόντες. χρημνὸς δέ ἐστιν, ὥσπερ εἰρήκαμεν, ὁ περὶ γλῶς τόπος. τὸ δὲ τοιοῦτον δόγμα εἰ καὶ θαυμαστόν ἐστι καὶ ὑπερφυές, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου βουλήματι ἡ δαπάνη κεῖται τοῦ σώματος, καὶ ἡ πρὸς τὸν θότερον τόπον τούτων μετάστασις· μόνης γὰρ τῆς θείας ἤρτηται ὁ πρᾶγμα χάριτος, τῆς τοῦ ἀπορρήτου πνεύματος ὕλης οὐκ δαπανώσης τοῦ σώματος, καὶ τοῦ ἐμβριθοῦς καὶ γεώδους φύσιν ὀχήματι πνεύματος μετεωριζούσης εἰς οὐρανόν.

Μὴ ἐξάξῃς, ἵνα μὴ ἐξίῃ ἔχουσά τι.

Τοῦτο δὲ λόγιον καὶ Πλωτῖνος ἐν ᾧ περὶ ἀλόγου ἐξαγωγῆς τίθησιν. Εστι δὲ ὁ λόγος παραίνεσις ὑπερφυής τε καὶ ὑπερήφανος. φησὶ γὰρ μηδένα τοῦ ἀθέμιτον πραγματεύεσθαι περὶ τὴν ἐξαγωγὴν τῆς ψυχῆς, μηδὲ φθονεῖν πῶς ἂν ἐξέλθοι τοῦ σώματος· ἀλλὰ τοῦ φυσικοῦ λόγου τῆς διαλύσεως ἀνεχόμενον. αὐτὸς γὰρ ὁ ἐμμέμνων εἴ πινὰ περὶ τῆς τοῦ σώματος λύσεως, καὶ τῆς ἐνθένδε ἐξαγωγῆς τῆς ψυχῆς, μεταλαβὼν τὸν νοῦν ἀπὸ τοῦ κρείττονος, καὶ ἀπαρνεῖται περὶ τοιούτου φθορεῖδα, ἔνθεν τοι καὶ δὲ καθαίρεται τελεώτατα ἡ ψυχή. ἀρρωστούμενοις οὖν ἡμῖν περὶ τὴν ἀνάγκην, ἐὰν τοιοῦτα ὁ θάνατος παραγένηται, οὐκ ἐλευθέρα πρὸς πάσιν ἔξεστιν ἡ ψυχή, ἀλλ' ἔχουσά τι τῆς ἐμπαθεστέρας ζωῆς. πάθος γὰρ ὀνείζεται ὁ Χαλδαῖος τὸ φθονεῖν περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἀθέμιτον. δεῖ γὰρ φησι μηδενὸς ἑτέρου φθονεῖν,

locis minime destituto. Est autem præruptus locus, quemadmodum diximus, regio terrestris. Atque hoc dogma licet admirabile sit & excellens, non tamen in nostra volũtate sita est corporis lustratio & ad diuiniorem locum translatio, sed pendet res tota a diuina gratia, vt hæc ineffabili igne corporis materiam exurat, & prægrauantem terrenamque naturam igneo vehiculo in cælum euehat.

Ne exigas *animam*, ne in exeundo habens aliquid *periclitetur.*

Hoc oraculũ refert etiam Plotinus in libro de animæ irrationalis eductione. Est autem insignis & magni momenti exhortatio: homini nimirum nihil quicquam moliendum esse de animæ eductione, neque dispiciendum quo pacto illa e corpore egrediatur: sed negotiũ naturali dissolutionis rationi permittendum. anxietas enim & sollicitudo de corporis solutione, & animæ ex illo eductione, mentem a melioribus cogitationibus auocat, & curis eiusmodi occupat, vnde perfecte anima purgari nequit. Si enim tunc mors nobis adueniat, quando curis de resolutione distringimur, anima non exit prorsus libera, sed retinẽs aliquid de vita affectibus implicata. affectum enim definit Chaldæus hominis de morte sollicitudinẽ. nullius enim alterius rei curam

habẽdam esse vult quam præstantiorum illuminationum. verum neque de his admodum sollicite cogitandum, sed vbi te ipsum angelicis & diuinis potentijs nos in altiora extollentibus permiseris, omnibus quæ in corpore sunt, dicam & in anima, sentiendi instrumentis obstructis, absque vllis negotiorum curis & mentis agitationibus vocantem deum sequendum esse. Nonnulli simplicius oraculum exposuerunt. ne educas *enim inquiunt,* ne exeat aliquid habens: *id est, ne te ante mortis naturalis terminum interimas, licet philosophiæ totus omni studio incubueris. nondum enim omnibus numeris absolutam lustrationem adeptus es. vnde licet anima e corpore via ista exsilierit, exibit tamen vitæ huius corruptione quodammodo infecta. Si enim nos homines in hoc corpore tanquam in custodia & statione collocati sumus, quemadmodum sane Plato hac sentẽtia diuinitus accepta in arcanis sermonibus dixerat, nemo certe sibi mortẽ inferre debet, antequam deus moriendi necessitatem immiserit. Atque hæc expositio melior est priore, & Christianæ doctrinæ prorsus congrua.*

Animo tuo ne subiicias immensa terræ spatia:

Non

τίζειν, ἢ τῶν κρειττόνων ἐλλάμψεων. μᾶλλον δὲ μηδὲ περὶ τούτων φροντίζειν· ἀλλ' ἀφεικότα ἑαυτὸν ταῖς ἀναγούσαις ἡμᾶς ἀγγελικαῖς ἢ θειοτέραις δυνάμεσι, καὶ τὰ τοῦ σώματος μύσαντα αἰσθητήρια, εἰπεῖν δὲ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς, ἀπολυπραγμονήτως καὶ ἀνενοήτως ἕπεσθαι τῷ καλοῦντι θεῷ.

Τινὲς δὲ ἁπλούστερον ἐξηγήσαντο τὸ λόγιον. μὴ ἐξάξῃς γὰρ φησὶν, ἵνα μὴ ἐξίῃ ἔχουσά τι. τουτέστι μὴ προανέλῃς σαυτὸν τοῦ φυσικοῦ θανάτου, κἂν πάνυ πεφιλοσόφηκας. οὔπω γὰρ τῆς τελεοτάτης καθάρσεως ἔτυχες. ἔνθεν καὶ ἀφιπταμένη ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος διὰ τῆς τοιαύτης ἐξαγωγῆς, ἔχουσά τι τῆς θνητοειδοῦς ζωῆς ἔξεισιν. εἰ γὰρ καὶ ὡς ἐν φρουρᾷ τῷ σώματι ἐσμὲν οἱ ἄνθρωποι, ὥσπερ δὴ καὶ Πλάτων εἰρήκει ἐν ἀπορρήτοις λόγοις ἄνωθεν τὴν δόξαν μεμαθηκὼς, ἀλλ' οὐ δεῖ ἑαυτὸν ἀποκτεῖναι τινὰ, πρὶν ἀνάγκην ὁ θεὸς ἐπιπέμψῃ. καὶ κρείττων ἡ ἐξήγησις αὕτη τῆς προτέρας, καὶ τῷ Χριστιανικῷ λόγῳ συμβαίνουσα.

Μὴ τὰ πελώρια μέτρα γαίης ὑπὸ σὴν φρένα βάλλου·

Οὐ γὰρ ἀληθείης φυτὸν ἐνὶ χθονί. (θροίσας·
Μηδὲ μέτρει μέτρα ἡλίου κανόνας σῦνα-
Αϊδίῳ βουλῇ φέρεται πατρὸς, οὐχ ἕνεκέν του.
Μήνης ῥοῖζον ἔασον· ἀεὶ τρέχει ἔργῳ ἀνάγκης.
Αστέριον προπόρευμα σέθεν χάριν οὐχ ἐ-
λοχεύθη.
Αἴθριος ὀρνίθων ταρσὸς πλατὺς, οὔ ποτ'
ἀληθὴς,
Καὶ θυσιῶν σπλάγχνων τε τομαί· τάδ' ἀ-
θύρματα πάντα,
Εμπορικῆς ἀπάτης στηρίγματα. φεῦγε σὺ
ταῦτα,
Μέλλων εὐσεβίης ἱερὸν παράδεισον ἀνοίγειν,
Ενθ' ἀρετὴ σοφία τε καὶ εὐνομίη σῦνάγονται.

Απάγει τὴν μαθητευόμενον ὁ Χαλδαῖος πάσης Ελληνικῆς σοφίας, καὶ μόνῳ προσκολλᾷν οἴεται τῷ θεῷ. Μὴ τὰ πελώρια γάρ φησι μέτρα γῆς ὑπὸ σὴν φρένα βαλλοῦ· οὐ γὰρ ἀληθείης φυτὸν ἐνὶ χθονί· τουτέστι μὴ δὲ τὰ μεγάλα μέτρα τῆς γῆς πολυπραγμονεῖ τῇ σῇ φρενὶ, ὥσπερ οἱ γεωγράφοι ποιοῦσι καταμετροῦντες τὴν γῆν. σπέρμα γὰρ ἀληθείας οὐκ ἔστιν ἐν γῇ. Μηδὲ μέτρει μέτρον ἡλίου κανόνας σῦνα-

θροίσας·

Non eſt enim veritatis planta in terra.
Neque metire menſuram ſolis canonibus collectis:
Sempiterno patris conſilio fertur, non tua cauſa.
Relinque lunæ impetum: perpetuo currit vi neceſſitatis.
Aſtrorũ pcurſus tua gratia nõ eſt cõditus.
In aere auium latum remigium nũquam verax eſt:
Et victimarum viſcerumque fruſta, hæc omnia ludibria ſunt,
Erroris negotiatorũ fulcra. Tu fuge iſta,
Si velis ſacrum pietatis hortũ recludere,
Vbi virtus, ſapiẽtia & equitas cõſociãtur.

Chaldæus abducit diſcẽdi ſtudioſum ab oĩ Grecorũ ſapientia, & ſoli deo adhærere docet. Ne animo tuo comprehendas *(inquit)* terræ infinitam menſuram: non eſt enim veritatis planta in terra. *id eſt, ne ſollicite mẽte tua inquiras magna terræ ſpatia, quemadmodum geographi facere ſolent terram dimetiendo: quia veritatis ſemen in terra non eſt.* Neque metire vias Solis regulis ad eam rem obſeruatis & collectis. ſempiterno patris cõſilio voluitur, non propter

te. *id est, ne circa motum & doctrinam astrorum occuperis. hæc enim non vitæ tuæ causa mouẽtur, sed perpetuo voluuntur secũdum voluntatem Dei.* Relinque lunæ impetum. semper necessitatis opere currit. *hoc est, ne anxie scruteris lunæ volubilem motum. non enim propter te currit illa, sed agitatur a necessitate potiore.* Stellarum progressus tua causa factus non est. *id est stellarum duces ac præfecti, tam fixarum quam erraticarum, essentiam siue substantiam suam non in tui gratiam nacti sunt.* Ætheriæ auium plantæ latæ nõ sunt veraces. *id est, ars ex auium in aere volãtium inspectione, quam etiã auguralem scientiam nominãt, curiose illarum volatum, garritum, & sedes obseruans, vera non est. Latam autem plantam vocat, dilatatum pedum gressum, ob digitorum extensionem cute inter illos media quam longissime diducta.* Et victimarum viscerumque sectiones, hæc omnia ludibria sunt. *id est ars sacrificandi, tam ea quæ futura per victimas, quam quæ per viscerum mactatarum hostiarũ dissectionem inquirit, manifesta ludicra sunt.* Negotiatorum erroris fulcra, *id est lucri fraudulentæ captationes. Ne igitur (ait) tu meæ disciplinæ tradite istiusmodi curiose indageris, si quidem*

sacrum

θροίσας· ἀϊδίῳ βουλῇ φέρεται τοῦ πατρὸς, οὐχ ἕνεκα σοῦ. Τουτέστι μὴ ἀσχολοῦ περὶ ἀστρονομίαν. οὐ γὰρ ἕνεκεν τῆς σῆς ζωῆς τὸν δρόμον ποιεῖται, ἀλλ' ἀϊδίως κινεῖται κατὰ τὸ τοῦ θεοῦ βούλημα. Μήνης ῥοῖζον ἔασον· ἀεὶ τρέχει ἔργῳ ἀνάγκης. Τουτέστι τὸ τῆς σελήνης εὔτροχον κίνημα μὴ πολυπραγμόνει. τρέχει γὰρ αὕτη οὐ διὰ σὲ, ἀλλ' ὑπὸ κρείττονος ἀνάγκης ἀγομένη. Ἀστέριον προπόρευμα σέθεν χάριν οὐκ ἐλοχεύθη. Τουτέστιν οἱ προηγούμενοι τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ἢ τῶν πλανωμένων, οὐ χάριν σοῦ τὴν ὑπόστασιν ἔλαβον. Αἴθριος ὀρνίθων ταρσὸς πλατὺς, οὔ ποτ' ἀγηθής. Τουτέστιν ἡ διὰ τῶν πετομένων ὀρνίθων ἐν τῷ ἀέρι τέχνη, ἣν δὴ καὶ οἰωνιστικὴν ὀνομάζουσιν, οὐκ ἔστιν ἀγηθὴς, περιεργαζομένη πτήσεις αὐτῶν, καὶ κλαγγὰς, καὶ καθέδρας. ταρσὸν δὲ πλατὺν, τὴν τῶν ποδῶν αὐτῶν λέγει βάσιν πλατεῖαν οὖσαν, διὰ τὴν τῶν δακτύλων ἔκτασιν διειργομένων τῷ μεταξὺ δέρματι. Καὶ θυσιῶν σπλάγχνων τε τομαὶ, τάδ' ἀθύρματα πάντα. Τουτέστιν ἡ θυτικὴ καλουμένη ἐπιστήμη, ἤγουν ἡ διὰ τῶν θυσιῶν τῶν μελλόντων ζητοῦσα τὴν πρόγνωσιν, καὶ ἡ διὰ τομῆς τῶν σπλάγχνων τῶν σφαζομένων ἱερείων, παίγνιά εἰσιν ἄντικρυς. Εμπορικῆς ἀπάτης στηρίγματα· Τουτέστιν ἀφορμαὶ κέρδους ἀπατειλαί. Μὴ τοίνυν (φησὶ) πολυπραγμόνει σὺ μαθητευόμενος ὑπ' ἐμοῦ, μέλλων

δυσεβείας ἱερὸν παράδεισον ἀνοίγων. ἱερὸς δὲ παράδεισος δυσεβείας κατὰ Χαλδαίους, οὐχ ὃν ἡ τοῦ Μωυσέως βίβλος φησὶν, ἀλλ' ὁ λαμπὼν τῶν ὑψηλοτάτων θεωριῶν, ἔνθα τὰ ποικίλα τῶν ἀρετῶν δένδρα, καὶ ὁ ξύλον ὁ γνωστικὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ· τουτέστιν ἡ δικαιοκριτικὴ φρόνησις, ἡ διαιροῦσα ὁ κρεῖττον ἀπὸ τοῦ χείρονος· καὶ ὁ ξύλον τῆς ζωῆς, τουτέστι ὁ φυτὸν τῆς θείας ἐλλάμψεως τῆς καρποφορούσης τῇ ψυχῇ ζωὴν ἱερωτέραν καὶ κρείττονα. ἐν τούτῳ γὰρ τῷ παραδείσῳ καὶ ἀρετὴ καὶ σοφία καὶ δύναμις φέρονται. ἔστι γὰρ ἡ ἀρετὴ, μία μὲν ἡ θυμικὴ, πολλαὶ δὲ αἱ κατ' εἴδη διαιρούμεναι. σοφία δέ ἐστιν, ἡ τούτων ἀπαθῶν παρεκτικὴ, ἣν ὡς μόνα ἄρρητον ὁ θεὸς παραβαλεῖται νοῦς. τῶν δὴ τοιούτων Χαλδαϊκῶν παραινέσεων, τὰ μὲν πλείω καὶ ταῖς καθ' ἡμᾶς εἰσηγήσεσι καταδηλά πως εἰσί· τινὰ δὲ καὶ ἠθέτηται *. τὸ γὰρ καθ' ἡμᾶς δόγματος διαῤῥήδην φάσκοντος δι' ἀναθεφπον τὴν ὀρατὴν γεγενῆσθαι κτίσιν, ὁ Χαλδαῖος τὸν λόγον οὐ παραδέχεται, ἀλλ' ἀϊδίως πίθεται κινεῖσθαί τι κατ' οὐρανὸν, ἔργῳ ἀνάγκης, οὐχ ἕνεκεν ἡμῶν.

Δίζεο ψυχῆς ὀχετὸν, ὅθεν ἤ τινι τάξει
Σώματι θηλύσας ἐπὶ τάξιν ἰθὺς ἀνασήσῃς,

Ιερῶν

ſacrum pietatis hortum tibi patere velis. eſt autem ſacer pietatis hortus ſiue paradiſus ſecundũ Chaldæos, non quem Moyſis liber prædicat, ſed altiſſimarum contemplationum pratum, in quo ſunt variæ virtutum arbores & lignum cognitionis boni & mali, id eſt prudentia diiudicatrix, bona a prauis ſegregans; lignum denique vitæ, id eſt planta illuſtrationis diuinæ, quæ animæ fructum ſanctioris & melioris vitæ producit. In hoc igitur paradiſo ſunt virtus, ſapientia & æquitas. Eſt autem virtus, vna quidem genere, ſed plures ſpecie diuerſæ. Sapientia vero omnes virtutes in ſe complectitur, quam vt ſolam ineffabilem mens diuina profert. Atque exhortationum iſtarũ Chaldaicarum pars magna quodammodo e noſtrorum inſtitutis aperta eſt, pars vero falſa & ex ethnicorum doctrina deſumpta. nam cum noſtra doctrina manifeſte aſſerat creaturam omnem viſui ſubiectam hominum cauſa conditam fuiſſe, Chaldæus iſtud verbum omnino nõ admittit, ſed perpetuo curſu cæleſtia ferri tradit vi neceſſitatis, non propter nos.

Scrutare animæ riuum, vnde aut quo ordine
Corpori mercenaria opera pręſtita ad dignitatem iterum extollas,

Sacræ rationi opere adiuncto.

Hoc est, quære animæ originem, vnde producta corpori inseruierit, & quo pacto illa sacrarum ceremoniarum opere refocillata, lustrata atque erecta, eo vnde venerat reduci queat, sacra ratione coniuncta. *Id quod ita intelligendum venit. Sacra ratio in nobis est vita intellectu prædita, aut potius suprema animæ facultas, quam mentis florem alicubi oraculum appellat. Verum sacra ista ratio nequit suo ipsius ductu & auspicio ad superiora aspirare & res diuinas comprehendere. Atque pietatis quidem institutum ad Deum illam manu ducit ope illuminationum siue institutionum cælitus immissarum: Chaldæus vero rituum ac ceremoniarum scientia. quæ sciẽtia rituum initiatrix animam perfectam reddit ope & potentia materialiũ terrestrium. Huic igitur (ait) sacræ rationi cum opus vniueris, id est cum sacræ rationi animæ, siue præstantiori illius facultati ceremoniarum opus cõiunxeris. Et Gregorius quidem theologus e nostris, ratione & contemplatione animam ad diuina euehit, ratione quæ in nobis principatum obtinet intellectuque prædita est, contemplatione, quæ superne veniens illuminatio est. Plato vero ratione & intellectu essentiam generationis expertem principioque ca-*

Ιερῷ λόγῳ ἔργον ἑνώσας.

Τουτέστι, ζήτει τὴν ἀρχὴν τῆς ψυχῆς, πόθεν παρήχθη καὶ ἐδούλευσε σώματι, καὶ πῶς ἄν τις ταύτην ἀνακτησάμενος καὶ ἐγείρας διὰ τῶν τελεστικῶν ἔργων, ἐπαναγάγῃ ὅθεν ἀφίκετο· ἱερῷ λόγῳ ἑνώσας. τοῦτο δὲ τοιοῦτον ἐστίν. ἱερὸς ἐστὶν ἡμῖν ὁ λόγος, ἡ νοερὰ ζωὴ, μᾶλλον δὲ ἡ ὑψηλοτέρα δύναμις τῆς ψυχῆς, ἣν ἄνθος νοῦ ἐν ἑτέροις ὀνομάζει τὸ λόγιον. ἀλλ' οὗτος ὁ ἱερὸς λόγος ἀδυνατεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὴν ὑψηλοτέραν ἀναγωγὴν, καὶ πρὸς τὴν τοῦ θείου περίληψιν. καὶ ὁ μὲν τῆς εὐσεβείας λόγος χειραγωγεῖ τοῦτον πρὸς θεὸν, διὰ τῶν ἐκεῖθεν ἐλλάμψεων· ὁ δὲ Χαλδαῖος διὰ τῆς τελεστικῆς ἐπιστήμης. τελεστικὴ δὲ ἐπιστήμη ἐστὶν, ἡ οἷα τελειοῦσα τὴν ψυχὴν διὰ τῆς τῶν ἐνταῦθ' ὑλικῶν δυνάμεως. τούτῳ γοῦν φησὶ ᾧ ἱερῷ λόγῳ ἔργον ἑνώσας· τουτέστι συνάψας τῷ ἱερῷ λόγῳ τῆς ψυχῆς, ἤτοι τῇ κρείττονι δυνάμει τὸ τῆς τελετῆς ἔργον. καὶ ὁ μὲν καθ' ἡμᾶς θεολόγος Γρηγόριος λόγῳ καὶ θεωρίᾳ τὴν ψυχὴν ἀνάγει πρὸς τὰ θειότερα· λόγῳ τῷ καθ' ἡμᾶς τῷ νοερωτέρῳ καὶ κρείττονι, θεωρίᾳ τῇ ὑπὲρ ἡμᾶς ἐλλάμψει. ὁ δὲ Πλάτων λόγῳ καὶ νοήσει περιληπτὴν ἡμῖν τὴν ἀγεύ-

νητον οὐσίαν τίθεται. ὁ δὲ Χαλδαῖος οὐκ ἄλλως φησὶν ἡμᾶς ἀνάγεσθαι πρὸς θεὸν, εἰ μὴ δυναμώσομεν τὸ τῆς ψυχῆς ὄχημα διὰ τῶν ὑλικῶν τελετῶν. οἴεται γὰρ καθαίρεσθαι τὴν ψυχὴν λίθοις καὶ πόαις καὶ ἐπῳδαῖς, καὶ εὔτροχον εἶναι πρὸς τὴν ἀνάβασιν.

Μὴ κάτω νεύσῃς, κρημνὸς κατὰ γῆς ὑπόκειται,
Επταπόρου σύρων κατὰ βαθμίδος, ὑφ' ἣν ὁ τῆς
Ανάγκης θρόνος ἐστίν.

Τὴν μετὰ θεὸν οὖσαν ψυχὴν τὸ λόγιον νουθετεῖ ἐκείνῳ μόνῳ προσέχειν τὸν νοῦν, καὶ μὴ κάτω τὴν ῥοπὴν ποιεῖσθαι· πολὺς γὰρ ὁ ἀπὸ θεοῦ κατὰ γῆν κρημνὸς, σύρων τὰς ψυχὰς διὰ τῆς ἑπταπόρου βαθμίδος. ἑπτάπορος δὲ βαθμὶς, αἱ τῶν ἑπτὰ πλανητῶν σφαῖραι εἰσί. νεύσασα γοῦν ἄνωθεν ἡ ψυχὴ, φέρεται ἐπὶ γῆν διὰ τῶν ἑπτὰ τούτων σφαιρῶν. ἡ δὲ τῶν ἑπτὰ κύκλων ὡς διὰ βαθμίδος κάθοδος ἐπὶ τὸν θρόνον ἄγει τῆς ἀνάγκης. οὗ δὴ γενομένη ἡ ψυχὴ τὸν περίγειον κόσμον παθεῖν ἀναγκάζεται.

Ονόματα βάρβαρα μή ποτ' ἀλλάξῃς.

Τουτέστιν, εἰσὶν ὀνόματα παρ' ἑκάστοις ἔθνεσι θεοπεδάδοτα, δυνάμιν ἐν ταῖς τελεταῖς ἄρρητον ἔχοντα. μὴ

que carẽtem a nobis comprehendi posse statuit. At Chaldæus ait nõ aliter nos ad Deum deduci posse, nisi animæ vehiculum materialibus ceremonijs aptum reddamus atque firmemus. arbitratur enim animam lignis, herbis, & carminibus lustrari, agilioremque ad ascensum reddi.

Ne deorsum vergas, locus præruptus in terra subiacet,
De gradibus trahens septem vias habentibus, sub quibus
Necessitatis solium est.

Oraculum admonet animam quæ a Deo proxima est, vt huic soli tota mente adhæreat, neque ad terrena cursum inflectat: quod immensus a Deo in terram pateat hiatus, qui animas per limina septem tramitum detrahat. Sunt autẽ limina septem tramitum, septem errantium stellarum orbes. Si itaque superne deorsum anima nutauerit, per septẽ illarum orbes in terram feretur. sed istud septem circulorum iter tanquam per gradus quosdam ad necessitatis solium deducit: quo cum anima peruenerit, ineuitabili mundi terreni desiderio tenetur.

Nomina barbara nunquam mutaueris.

Id est, singulæ gentes habent nomina quædam diuinitus data, quæ incredibilem vim habent in

ſacris. Ne igitur illa commutes aut transferas in Græcorum ſermonẽ: vt eſt nomen Seraphim, Cherubim, Michael, Gabriel. ſic enim iuxta Hebræorum dialectum prolata ſingularem & ineffabilem efficaciam in ſacrorum adminiſtratione habent: at in Græca nomina commutata, prorſus imbecillem. Ad me quod attinet, Chaldæorum ſacra omnino non probo, neque illorum doctrinæ aſſentior. vix autem oraculi obſcuritatem tibi retexi.

Mundus habet quadamtenus ſuſtentatores intellectu præditos & immobiles.

Chaldæi poſuerunt potentias in mundo, quas nominarunt mundi duces ſiue rectores, quod mundum motibus cum prouidendi cura regant. Has igitur potentias ſiue facultates appellat oraculum ſuſtentatores, quod mundum vniuerſum ſuſtineãt. Atque immobilitate quidem declaratur illarum vis firma ac ſtabilis, ſuſtẽtatione vero cuſtodiæ atque conſeruationis cura. Iſtas autem facultates deſignant per ſolas mundorũ cauſas & immobilitatẽ. Sunt vero & aliæ nonnullæ potentiæ quas implacabiles vocant, vt quæ validę atq; fixę ad hæc inferiora nunquã flectuntur, & in cauſa ſunt vt animæ ab affectuum illecebris neutiquam demulceantur.

Operare

τα. μὴ οὖν μήτ' ἀλλάξῃς αὐτὰ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον· οἷ τὸ Σεραφεὶμ, καὶ τὸ Χερουβεὶμ, καὶ τὸ Μιχαὴλ, καὶ τὸ Γαβριήλ. οὕτω μὲν λεγόμενα κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν διάλεκτον, ἐνέργειαν ἐν ταῖς τελεταῖς ἔχει ἄῤῥητον· ἀμειφθέντα δὲ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ὀνόμασιν, ἀσθενῆ. ἐγὼ δὲ οὐ τὰς Χαλδαϊκὰς δέχομαι τελετὰς, οὔτε τῷ δόγματι πάνυ προστίθεμαι. ἀνεκάλυψα δέ σοι μόλις τοῦ λόγου τὴν κρυφιότητα.

Πῶς ἔχει κόσμος νοεροὺς ἀνοχῆας ἀκαμπεῖς.

Δυνάμεις ἐν τῷ κόσμῳ οἱ Χαλδαῖοι τίθενται, καὶ ὠνόμασεν αὐτὰς κοσμαγωγοὺς ὡς τὸν κόσμον ἀγούσας προνοητικαῖς κινήσεσι. ταύτας οὖν τὰς δυνάμεις ἀνοχῆας καλεῖ τὸ λόγιον, ὡς τὸν πάντα κόσμον ἀνεχούσας· τῷ μὲν ἀκαμπεῖ, τῆς σταθερᾶς αὐτῶν δηλουμένης δυνάμεως· τῷ δὲ ἀνοχικῷ, τῆς φρουρητικῆς. ταύτας δὲ τὰς δυνάμεις, διὰ μόνης τῶν κόσμων αἰτίας καὶ ἀκλινοῦς ὁρίζονται. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεραι δυνάμεις λεγόμεναι παρ' αὐτοῖς ἀμείλικτοι, οἷ τ' ἔντονοι καὶ ἀνεπίστροφοι πρὸς τὰ τῇδε, καὶ τὰς ψυχὰς ποιοῦσαι τοῖς θελγητρίοις μὴ μειλίσσεσθαι πάθεσιν.

Ενέργει

Ενέργει περὶ τὸν ἑκατινὸν στρόφαλον.

Εκατϊκὸς στρόφαλος σφαῖρα ἐστὶ χρυσῆ, μέσον σάπφειρον περικλείουσα, διὰ ταυρείου στρεφομένη ἱμάντος, δι' ὅλης αὐτῆς ἔχουσα χαρακτῆρας· ἣν δὴ στρέφοντες ἐποιοῦντο τὰς ἐπικλήσεις. καὶ τὰ τοιαῦτα καλεῖν εἰώθασιν ἴυγγας, εἴτε σφαιρικὸν εἶχον, εἴτε τρίγωνον, εἴτε καὶ ὅτι σχῆμα. ἃ δὴ δονοῦντες τοὺς ἀσήμους ἢ κτηνώδεις ἐξεφώνουν ἤχους, γελῶντες, καὶ τὸν ἀέρα μαστίζοντες. διδάσκει οὖν τὴν τελετὴν ἐνεργεῖν, ἤτοι τὴν κίνησιν τοῦ τοιούτου στροφάλου, ὡς δύναμιν ἀπόρρητον ἔχουσαν. Εκατινὸς δὲ καλεῖται, ὡς τῇ Εκάτῃ ἀνακείμενος. ἡ δὲ Εκάτη θεὸς ἐστὶ παρὰ Χαλδαίοις, ἐν δεξιᾷ μὲν αὐτῆς ἔχουσα τὴν πηγὴν τῶν ἀρετῶν. ἔστι δὲ τὸ πᾶν φλύαρον.

Πολλάκις ἣν λέξεις μοι, ἀθρήσεις
πάντα λέοντα.
Οὔτε γὰρ οὐράνιος κυρτὸς τότε φαίνεται
ὄγκος,
Αστέρες οὐ λάμπουσι, τὸ μήνης φῶς
κεκάλυπται,
Χθὼν οὐχ ἕστηκε· βλέπεται δὲ πάντα
κεραυνοῖς.

Ἐν τῶν

Operare circa Hecatinum circulum.

Hecaticus circulus orbis est aureus, in medio sapphirum inclusum complectens, loro bubulo conuersus, vndiquaque varias figuras & characteres habens: quem rotantes, perficiebant inuocationes. atque istiusmodi sunt quæ iungas vocare solent, siue orbicularem, siue triangularem, siue aliam quamcunque figuram habeat. Atque dum circumagitant orbem illum, sonos inconditos vel etiam beluinos cum clamore emittunt ridentes & aerem flagris ferientes. Docet itaque ritus operationem, siue circuli eiusmodi agitationē, vt quæ vires arcanas habeat. Vocatur autem circulus ille Hecatinus, quia Hecatæ dedicatus est. quæ Hecate Chaldæis dea est, & in dextra sui parte virtutum fontem habet. Est autem hoc oraculum plane futile.

Si sæpe me allocutus fueris, videbis vbique leonem.

Neque enim cælestis & conuexa moles tunc apparet,

Stellæ non micant, lunæ lumen occultatum est,

Terra non stat fixa: videntur autem omnia fulminibus plena.

Leo est vnum ex cæli animalibus Zodiaco assignatis: alias Solis domus dicitur: cuius fontem, id est leoniformis e stellis compositionis causam, Chaldæus λεοντῶχον *vocat*, quasi dicas leonitenentem. *Ait igitur, si inter sacra fontem istum nomine suo vocaueris, nihil aliud in cælo præterquam spectrum leoninum videbis. neque enim concaua & rotunda hominis* (potius *cæli*) *moles tibi apparebit, neque stellæ lucebunt, immo ipsa luna occultabitur, & concussionibus omnia agitabuntur. Horum autem essentiam non tollit fons iste sedi leonis assignatus, sed propriæ illorum subsistentiæ principatus in causa est vt ipsa occultata nõ cõspiciãtur.*

Animæ figuræ experti vndique tende ignis habenas.

Απλαστον *animã vocat oraculũ forma & figura omni carentẽ, vel simplicissimã & purissimã: ignis autẽ habenas istiusmodi animæ, expeditã atq; liberã deificæ vitæ operationem, quæ igneam mentem ad diuinum lumen excitat atque erigit.* Informi *itaque* animæ ignis habenas tende, *id est huic rei stude atque operam naua, vt omnes potentiæ, & in intellectu, & in cogitatione, & in opinione consistentes, quælibet inquã sibi conformes & cõgruentes suscipiant illuminationes diuinas. nihil enim aliud*

sibi

Ἐν τῶν ἐν οὐρανῷ δώδεκα ζωδίων λεγομένων ἐστὶν ὁ λέων, οἶκος ἡλίου λεγόμενος· οὗ τὴν πηγὴν, ἤτοι τὴν αἰτίαν τῆς λεοντοειδοῦς ἐξ ἀστέρων σύνθέσεως, λεοντοῦχον ὁ Χαλδαῖος καλεῖ. ἐν οὖν ταῖς τελεταῖς, φησὶν, ἐὰν ἐξ ὀνόματος καλέσῃς τὴν τοιαύτην πηγὴν, οὐδὲν ἕτερον ἴδῃς ἂν ἐν οὐρανῷ ἢ φάσμα λεόντειον. οὔτε γὰρ ὁ κυρτὸς τοῦ † ἀνθρώπου ὄγκος ἤτοι ὁ περιφερὴς φανεῖται ἴσως, οὐρανοῦ τοι, οὔτε ἀστέρες αὐγάσουσιν· ἀλλὰ καὶ ἡ σελήνη κεκάλυπται, καὶ σεισμοῖς τὰ πάντα δονεῖται. οὐκ ἀναιρεῖ δὲ τὴν οὐσίαν ἡ τοιαύτη λεοντοῦχος πηγὴ, ἀλλὰ τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ἰδίας ὑπαρξέως ἀποκρύπτει τὴν θεωρίαν αὐτῶν.

Πάντοθεν ἀπλάστῳ ψυχῇ πυρὸς ἡνία τεῖνον.

Ἁπλαστον ψυχὴν ὀνομάζει τὸ λόγιον τὴν ἀμόρφωτον καὶ ἀσχατύπωτον, ἢ τὴν ἁπλουστάτην καὶ καθαρωτάτην· ἡνία δὲ τοῦ πυρὸς τῆς τοιαύτης ψυχῆς, τῆς θεουργικῆς ἐστὶ ζωῆς ἡ εὔλυτος ἐνέργεια, ἀνατείνουσα τὸν νοῦν τὸν πύρινον εἰς αὐτὸ τὸ θεῖον φῶς. πάντοθεν οὖν τῇ ἀπλάστῳ ψυχῇ τὰ οὗ πυρὸς ἡνία τείναντα τουτέστι, καὶ ἀπὸ τῆς νοερᾶς δυνάμεως, καὶ ἀπὸ τῆς διανοητικῆς, καὶ ἀπὸ τῆς δοξαστικῆς, ἔξω * τῇ ψυχῇ σπούδασμα, ἵνα καταλλήλως ἑκάστῃ δυνάμει τὰς θείας εἰσδέξηται φωταγωγίας. τοῦτο γὰρ

φησὶ τὸ πυρὸς ἡνία τεῖνον. ἀλλ' ἡ φύσις ὀκλάζουσα, καὶ κατὰ τὰς δευτέρας ζωὰς ἐνεργεῖ.

Ω τολμηρᾶς ἐκ φύσεως ἄνθρωπε τέχνασμα.

Τέχνασμα μὲν γὰρ ὁ ἄνθρωπος, ὡς παρὰ θεοῦ ἀπορρήτῳ τέχνῃ σϋντεθεὶς. τολμηρὰν δὲ φύσιν αὐτὸν ὠνόμασε τὸ λόγιον, ὡς τὰ κρείττονα περιεργαζόμενον, καὶ δρόμον μὲν ἀστέρων καταμετροῦντα, ὑπερφυῶν δὲ δυνάμεων τάξεις διακριβοῦντα, καὶ ἐξωτάτω τῆς οὐρανίου σφαίρας διασκοποῦντα, καὶ περὶ θεοῦ τι λέγειν διατεινόμενον. αἱ γὰρ ἐπιβολαὶ αὗται τῶν νοημάτων, τολμηρᾶς φύσεως. οὐ διασύρων δὲ ἐνταῦθα τὴν τόλμαν εἶπεν, ἀλλὰ τὴν ὁρμὴν τῆς φύσεως τέθεικεν.

Λαιῆς ἐν λαγόσιν Εκάτης ἀρετῆς πέλε πηγὴ,

Ενδον ὅλη μένουσα, τὸ παρθένιον οὐ προϊεῖσα.

Τὴν Εκάτην οἱ Χαλδαῖοι θεὸν ὁρίζονται μεσαιτάτην ἄγουσαν τάξιν, καὶ οἷς κέντρον ἔχουσαν τῶν ὅλων δυνάμεων. καὶ ἐν μὲν τοῖς δεξιοῖς αὐτῆς μέρεσι τιθέασι τὴν πηγὴν τῶν ψυχῶν· ἐν δὲ τοῖς ἀριστεροῖς, τὴν πηγὴν τῶν † ἀγαθῶν. καὶ φασιν, ὅτι ἡ μὲν πηγὴ τῶν ψυχῶν, ἕτοιμός ἐστιν εἰς

γρ. ἀρε τῶν

τὰς ἀπο-

ſibi vult illud, ignis habenas tende. *Sed naturā labaſcere ſolet, & alterius vitæ, deterioris ſcilicet, ſtudio teneri.*

O homo audaci e natura *productū* artificiū.

Artificium equidem homo dicitur, vtpote arcana & incredibili arte a Deo conſtructus. Eundem hominem appellat oraculum audacem naturā, vt qui circa res excellentes verſetur, modo ſtellarū curſum dimetiens, modo ſupernaturalium potentiarum ordines accurate inquirens, atque adeo etiam quæ longe extra orbem cæleſtem ſunt contemplans, & de Deo aliquid diſſerere contendens. iſti enim animi diſquiſitionum conatus, naturæ ſunt confidentis. Audaciam autem dixit & confidentiam, non vt calumniaretur, ſed vt naturæ impetum denotaret.

In ſiniſtræ Hecates ilibus ſitus eſt fons virtutis,
Intus totus manens, virginitatem nunquam deſerens.

Chaldæi Hecaten deæ loco habent, quæ mediū ordinem ducat, & quaſi centrum ſit omnium potentiarum. In dextris eius partibus collocant fontem animarum, in ſiniſtris fontem bonorum ſiue virtutum: aiuntque animarum quidem fontem ad

propagationem esse procliuem, virtutum vero fontem intra propriæ essentiæ limites coercitum manere, virginis intactæ instar incorruptum, eamque quam habet firmitatem & immobilitatem ab implacabilium potentiarum facultate adeptum esse, & virginali zona accinctum.

Quando videris absque forma sacrosanctum ignem
Lucentem exsultando totum per mundi profunda,
Audi ignis vocem.

Agit oraculum de diuino igne a plurimis hominibus conspecto, monetque, ne, si quis tale lumen certa aliqua forma & figura repræsentatum videat, huic vlterius fidem adhibeat, neque illinc emissam vocem pro verißima excipiat. contra si id ab omni forma & figura liberum visui offeratur, non decipieris; sed quodcunque ex illo interrogaueris, certo verum erit. Nominatur autem iste ignis sacrosanctus, quod cum decore a sacris viris sit conspectus, & totus hinc illinc subsultans, magno lætitiæ scilicet & gratiæ indicio, per mundi abstrusa apparuerit.

Ne vo-

τὰς ἀπογεννήσεις· ἡ δὲ πηγὴ τῶν ἀρετῶν ἐν ὅροις μένει ἔνδον τῆς ἰδίας οὐσίας, καὶ οἷα παρθένος ἐστὶ καὶ ἀμιγὴς, ὃ στάσιμον τοῦτο καὶ ἀκίνητον ἀπὸ τῆς τῶν ἀμειλίκτων λαβοῦσα δυνάμεως, καὶ ζωστῆρι κοσμηθεῖσα παρθενικῷ.

Ηνίκα βλέψῃς μορφῆς ἄτερ εὐίερον πῦρ
Λαμπόμενον σκιρτηδὸν ὅλον κατὰ βένθεα κόσμου,
Κλῦθι πυρὸς φωνήν.

Περὶ τοῦ ὁρωμένου πολλοῖς τῶν ἀνθρώπων θείου φωτὸς ὃ λόγιον διέξεισιν, ὡς εἰ μὲν ἐν σχήματι καὶ μορφῇ θεῴη τις ὃ τοιοῦτον φῶς, μηκέτι τούτῳ προσχέτω τὸν νοῦν· μὴ δὲ τὴν ἐκεῖθεν πεμπομένην φωνὴν, ἀληθεστάτην νομισάτω. Εἰ δὲ ἴδοι τοῦτο ἀσχημάτιστον, καὶ ἀμόρφωτον, ἀνεξαπάτητος ἔστω· καὶ ὅπερ ἂν ἐκεῖθεν ἐρωτηθείη, ἀληθές ἐστιν ἄντικρυς. εὐίερον δὲ ὃ τοιοῦτον πῦρ ὠνόμασεν, ὡς ἐν καλῷ τοῖς ἱεροῖς ἀνδράσιν ὁρώμενον καὶ σκιρτηδὸν ὅλον προφαινόμενον, ἤτοι ἱλαρῶς καὶ χαριέντως, κατὰ τὰ βάθη τοῦ κόσμου.

Μὴ φύσεως καλέσῃς αὔτοπτον ἄγαλμα.

Αὐτοψία ἐστὶν, ὅταν αὐτὸς ὁ τελούμενος τὰ θεῖα φῶτα ὁρᾷ. Εἰ δὲ οὗτος μὲν οὐδὲν ὁρώῃ, ὁ δὲ τὴν τελετὴν διατιθέμενος αὐτοπτεῖ τι φαινόμενον, ἐποπτεία τοῦτο πρὸς τὸν τελούμενον λέγεται. δεῖ δὲ τὸ καλούμενον ἄγαλμα ἐν ταῖς τελεταῖς, νοητὸν εἶναι, καὶ σωμάτων παντάπασι χωριστόν. τὸ δὲ τῆς φύσεως μόρφωμα, οὐκ ἔστι παντάπασι νοητόν· ἡ γὰρ φύσις, σωμάτων ἐστὶν ὡς ἐπιτοπλεῖστον διοικητικὴ δύναμις· μὴ οὖν καλέσῃς, φησὶν, ἐν ταῖς τελεταῖς αὔτοπτον φύσεως ἄγαλμα. ἐποίσει γάρ σοι μεθ' ἑαυτοῦ, φυσικῶν τετταρῶν μόνον πληθύν.

Η φύσις πείθει πιστεύειν εἶναι τοὺς δαίμονας ἁγνούς·
Καὶ τὰ κακῆς ὕλης βλαστήματα, χρηστὰ καὶ ἐσθλά.

Οὐχ ὅτι αὐτὴ πείθει τοῦτο, ἀλλ' ὅτι κληθείσης πρὸ τῆς παρουσίας αὐτῆς πολὺς ἐπιῤῥεῖ δαιμόνων χορὸς, καὶ πολυειδεῖς προφαίνονται μορφαὶ δαιμονιώδεις, ἀπὸ πάντων μὲν τῶν στοιχείων ἀνεγειρόμεναι, ἀπὸ πάντων δὲ

Ne vocaueris imaginem naturæ per se conſpicuam.

Inſpectio per ſe dicitur, quando qui ſacris initiatus eſt, diuina videt lumina. At ſi hic nihil videat, ſed ille qui ſacra ordinat atque diſponit, ſpectrum aliquod per ſe cõtueatur, id initiati reſpectu ſuperinſpectio appellatur. Notandum autem eſt imaginem in ſacris euocari ſolitam, mente perceptibilem eſſe debere, & a corpore omni prorſus ſeparabilem. Naturæ autẽ forma ſiue imago, non eſt vndiquaque mente perceptibilis, quia natura vt plurimum facultas eſt corporum adminiſtratrix. Ne igitur, inquit, in ſacris ceremonijs aduoces naturæ imaginem ſua ſponte conſpicuam. tibi enim nihil ſecum afferet præterquã quattuor naturalium elementorum congeriem.

Natura ſuadet, vt credamus genios ſanctos eſſe,
Et prauæ materiæ germina, vtilia & bona.

Non quod ipſa natura hoc ratione ſuadeat, ſed quod ſi quando illa euocetur, ante aduentum eius frequens dæmonum cœtus affluat, & varij generis formæque ſpectra dæmoniaca præcurrant & appareant, ab omnibus partim elementis excitata, par-

tim ab omnibus lunaris cursus portionibus composita & discreta: immo cum lætitia & grata quadam blanditie sæpius occurrentia speciem bonitatis initiato præbent.

Anima hominum deum in seipsum constringet,
Si nihil caduci obtinẽs, tota inebriata est.
Harmoniam iacta namque, sub qua corpus vitale est,

Ait quod anima in seipsam vi compellat ignem diuinum (id enim sibi vult τὸ ἄγχειν, constringere) ratione immortalitatis & puritatis. tunc enim tota inebriata est, id est impletur præstantiori vita & illuminatione, & quasi extra seipsam mouetur. Deinde ipsam animã alloquitur oraculũ dicens, Harmoniam iacta, *id est gloriare de obscura & intelligibili coagmentatione qua colligata es arithmeticis & musicis proportionibus. sub hac enim intelligibili harmonia etiam vitale & compositum corpus coagmentatum est structura illinc suppeditata.*

Principatum teneat animæ profunditas diuina: oculos autem omnes
In altum sursum extendito.

Animæ profunditas innuit triplices eius potentias, quæ in intellectu, cogitatione, & opinione sitæ sunt:

των δὲ τῶν μερῶν τῶν σελήνιαίου δρόμου συγκείμεναί τε καὶ μεριζόμεναι· καὶ ἱλαραὶ καὶ χαρίεσσαι πολλάκις φαινόμεναι, φαντασίαν τινὸς ἀγαθότητος πρὸς τὸν τελούμενον ὑποκρίνονται.

Ψυχὴ μερόπων θεὸν ἄγχει εἰς ἑαυτὴν,
Οὐδὲν θνητὸν ἔχουσα, ὅλη μεμέθυσται·
Αρμονίαν αὔχει γὰρ, ὑφ' ᾗ πέλε σῶμα βρότειον.

Τὸ θεῖον, φησὶ, πῦρ ἡ ψυχὴ βιάζεται εἰς ἑαυτὴν (τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ ἄγχειν) διὰ τῆς ἀθανασίας καὶ τῆς καθαρότητος. τότε γὰρ ὅλη μεμέθυσται· τουτέστι, πληροῦται τῆς κρείττονος ζωῆς καὶ ἐλλάμψεως, καὶ οἷς ἐξίσταται ἑαυτῆς. εἶτα πρὸς αὐτὴν ὁ λόγος φησὶν· ἁρμονίαν αὔχει· τουτέστι σεμνύνου τῇ ἀφανεῖ καὶ νοητῇ ἁρμονίᾳ, ᾗ συνδέδεσαι ἀριθμητικοῖς λόγοις καὶ μουσικοῖς. ὑπὸ ταύτῃ γὰρ τῇ νοητῇ ἁρμονίᾳ καὶ τὸ βρότειον καὶ σύνθετον συνηρμόσθη σῶμα ἐκεῖθεν ἐπιχορηγουμένην ἔχον τὴν σύστασιν.

Ηγείσθω ψυχῆς βάθος ἄμβροτον· ὄμματα δὲ πάντα
Αρδην ἐκπέτασον ἄνω.

Ψυχῆς βάθος αἱ τριπλαῖ αὐτῆς δυνάμεις εἰσίν· αἱ νοεραὶ, αἱ διανοητικαὶ, αἱ δοξαστικαί· ὄμμα-

τα δὲ, αἱ τριπλαῖ αὐτῶν γνωστικαὶ ἐνέργειαι. τὸ μὲν γὰρ ὄμμα γνώσεως σύμβολον· ἡ δὲ ζωὴ, ὀρέξεως. ἀνοιγέσθω οὖν, φησὶ, τὸ τῆς ψυχῆς ἀθάνατον βάθος, καὶ τὰς γνωστικάς σοι δυνάμεις ἀρδὴν ἐκπέτασον ἄνω, καὶ ὅλον σαυτὸν, ἵνα τὸ ἡμεδαπὸν ἐρῶ, μετάθες ἐπὶ τὸν κύριον.

Μὴ πνεῦμα μολυνῇς, μὴ δὲ βαθυνῇς τὸ ἐπίπεδον.

Δύο χιτῶνας ἐπενδύουσι τὴν ψυχὴν οἱ Χαλδαῖοι· καὶ τὸν μὲν πνευματικὸν ὠνόμασαν, ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου ἐξυφανθέντα αὐτῇ· τὸν δὲ αὐγοειδῆ, λεπτὸν καὶ ἀναφῆ· ὅνπερ ἐπίπεδον ὠνόμασε. μήτε οὖν φησὶ τὸν πνευματικὸν χιτῶνα τῆς ψυχῆς μολυνῇς ἀκαθαρσίᾳ παθῶν, μήτε τὸν ἐπίπεδον αὐτῆς βαθυνῇς προσθήκαις τισὶν ὑλικαῖς· ἀλλὰ τήρησον ἀμφοτέρους ἐπὶ τῆς φύσεως, τὸν μὲν καθαρὸν, τὸν δὲ ἀβαφῆ.

Ζήτησον παράδεισον.

Παράδεισος ἐστὶ Χαλδαϊκὸς, πᾶς ὁ περὶ τὸν πατέρα χορὸς τῶν θείων δυνάμεων, καὶ τὰ ἐμπύρια κάλλη τῶν δημιουργικῶν πηγῶν. ἄνοιξις δὲ αὐτοῦ δι' εὐσεβείας, ἡ μετουσία τῶν ἀγαθῶν. φλογίνη δὲ ῥομφαία, ἡ ἀμεί-

ſunt: oculi vero triplices, earum operationes cognoſcẽdi vi præditas. eſt enim oculus cognitionis ſignũ, vt & vita appetitionis. Vult igitur vt reſeretur animæ immortalis profunditas, & quas habes vi cognoſcendi præditas potentias, ſurſum in altum eleues, imo teipſum totum, vt noſtrorum verbis vtar, ad dominum transferas.

Ne ſpiritum coinquines, neque ſuperficiem in profundum augeas.

Chaldæi duabus tunicis animam induunt, & vnam quidem ſpiritualem nominarunt, a ſenſibili mundo ipſi contextam, alteram vero luciformem, tenuem & intactilem, quæ ſuperficies hic vocatur. Ne igitur, inquit, ſpiritualem animæ tunicam affectuũ immunditia contamines, neque ſuperficiem illius additamentis quibuſdam materialibus in altitudinem excreſcere facias, ſed ambas vt natura ſua ſeſe habent conſerues, hanc puram, illam nullo colore infectam.

Quære paradiſum.

Totus diuinarum potentiarum chorus patrem ambiens, & ignitæ pulchritudines fontium publicis officijs deſtinatorum, paradiſus Chaldæis dicitur. Apertio autem illius quæ fit pietate intercedente, eſt bonorum fruitio: gladius vero flammeus,

potentia indigne accedentibus implacabilis. Atque his quidem occlusus est, quod idonei illiusque felicitatis capaces non sint: pijs autē patet. In hunc hortum contendunt omnes, quæ homines deo similes reddunt, virtutes.

Vas tuum habitabunt animalia terræ.

Vas est ipsa temperatura animę ex compositione orta: animalia, dæmones qui circa terram oberrant. In nostra itaque vita affectibus plena eiusmodi animalia sedem suam collocabunt. Dæmonū enim essentia affectibus complicata est, in ijsdemq; sedem suam fixam habent & ordinem materialem. Ideo quicunque affectibus dediti sunt, dæmonibus cohærent & agglutinantur. simile enim simili attrahunt, mouendi vim atque facultatem ex ipsis affectibus consecuti.

Si extenderis igneam mentem ad pietatis opus,
Etiam fluidum corpus seruabis.

Id est, si mentem tuam illuminatam ad superiora extuleris, & diuini ignis opus ad pietatis opera euexeris (sunt autē Chaldæis pietatis opera, rituum ac ceremoniarū rationes certæ) non solum animam affectibus insuperabilem reddes, sed etiam corpus tuum salubrius efficies. Est enim & hoc sæpissime opus

ἢ ἀμείλικτος τοῖς ἀναξίως προσερχομένοις δύναμις. καὶ τούτοις μὲν κέκλεισται διὰ τὴν ἀνεπιτηδειότητα· τοῖς δὲ εὐσεβέσιν ἀνέωγεν. εἰς ὃν ἀνατείνονται πᾶσαι αἱ θεουργικαὶ ἀρεταί.

Σὸν ἀγγεῖον θῆρες χθονὸς οἰκήσουσιν.

Αγγεῖον μὲν ἐστὶ, τὸ σύνθετον κρᾶμα τῆς ψυχῆς· θῆρες δὲ χθονὸς, οἱ περὶ γῆν καλινδούμενοι δαίμονες. τὴν οὖν ζωὴν ἡμῶν πλήρη γενομένην παθῶν, οἱ τοιοῦτοι θῆρες οἰκήσουσι. καὶ γὰρ οὐσίωται ἐν τοῖς πάθεσι τὰ τοιαῦτα γένη, καὶ τὴν ἕδραν ἔχει καὶ τὴν τάξιν ὑλικήν. διὸ καὶ οἱ ἐμπαθεῖς πρὸς ταῦσα σύγκολλῶνται, ᾧ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον ἐφηκόμενοι, κινητικὴν δύναμιν ἔχοντες ἐκ τῶν παθῶν.

Εκτείνας πύρινον νοῦν
Εργον ἐπ' εὐσεβίης, ῥευστὸν καὶ σῶμα σαώσεις.

Τουτέστιν, ἐὰν ἐκτείνῃς τὸν φωτισθέντα σοι νοῦν ἄνωθεν, καὶ τοῦ θείου πυρὸς ἔργον γενόμενον, εἰς τὰ τῆς εὐσεβείας ἔργα· (ἔργα δὲ εὐσεβείας παρὰ Χαλδαίοις, αἱ τῶν τελετῶν μέθοδοι) οὐ μόνον τὴν ψυχὴν ἀναλλώτον ποιήσεις τοῖς πάθεσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμά σου ὑγιεινότερον. ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο πολλάκις

ἔργον τῶν θείων ἐλλάμψεων, ἐκδαπαναῖν τὴν ὕλην τοῦ σώματος, καὶ ὑγιᾶ τὴν φύσιν κατασκευάζειν, καὶ μήτε πάθεσιν, μήτε νόσοις ἀγίσκεσθαι.

Ἐκ δ' ἄρα κόλπων γαίης θρώσκουσι κύνες χθόνιοι,
Οὐτ' ἀληθὲς σῆμα βροτῷ δεικνύντες.

Περὶ δαιμόνων ἐνύλων ὁ λόγος· καὶ κύνας μὲν τούτους καλεῖ, ὡς τιμωροὺς τῶν ψυχῶν· χθονίους δὲ, ὡς ἐξ οὐρανοῦ πεπτωκότας, καὶ καλινδουμένους περὶ τὴν γῆν. οὗτοι γοῦν, φησὶ, πόῤῥω τῆς θείας τεταγμένοι ζωῆς, καὶ τῆς νοερᾶς θεωρίας ἀπολιμπανόμενοι, προσημαίνειν τὸ μέλλον οὐ δύνανται. ὅθεν πᾶν ὃ λέγουσι ἢ δεικνύουσι, ψευδές ἐστι καὶ ἀνυπόστατον· μορφωτικῶς γὰρ τὰ ὄντα γινώσκουσι. τὸ δὲ τῶν μελλόντων ἐνιαίως γνωστικὸν, ἀμερίστοις χρῆται καὶ ἀμορφώτοις νοήσεσιν.

Πάντα γὰρ ἐξετέλεσε πατὴρ, καὶ νῷ παρέδωκε
Δευτέρῳ· ὃν πρῶτον κληΐζεται πᾶν γένος ἀνδρῶν.

Τὴν πᾶσαν κτίσιν δημιουργήσας ὁ τῆς τριάδος πρῶτος πατὴρ, παρέδωκε ταύτην ᾧ νῷ· ὃν τινα νοῦν τὸ ξύμπαν γένος τῶν ἀνδρῶν, ἀγνοοῦντες τὴν πατρικὴν ὑπεροχὴν,

opus diuinarũ illustrationum, corporis nempe materiam absumere, & naturæ eum sanitatis habitum acquirere, vt posthac nec affectibus nec morbis vllis corripiatur.

At vero e finibus terræ exiliunt canes terrestres,
Non verum signum homini monstrãtes.

Sermo est de dæmonibus materialibus: & hos canes nominat, quia animarum carnifices sunt: terrestres vero, quia e cælo ceciderunt, & circa terram volutantur. Hi (ait) a diuinæ vitæ beatitudine longissime positi, & intellectuali contemplatione destituti, futura portendere nequeunt. vnde fit vt omnia quæ dicunt aut monstrant, falsa sint & nulla certitudine suffulta. per formas enim entia cognoscunt. at id quod facultate sigillatim &, vt ita dicam, indiuidualiter futura cognoscendi præditum est, indiuiduis & formarum expertibus intelligentijs vtitur.

Oĩa enim perfecit pater, & mẽti tradidit
Secundæ: quam primam vocat omne genus hominum.

Primus trinitatis pater cum vniuersam creaturam condidisset, eam menti tradidit: quã mentẽ totum genus humanũ, paternæ excellentiæ ignarum,

deum primum appellauit. At nostra doctrina contrariũ tenet: quod ipsa prima mens, filius inquam magni patris, omnem creaturam condiderit atque operãdo perfecerit. pater enim in Mosaicis scriptis filio indicat formã siue ideam productionis creaturarum: filius vero ipsusmet operator & conditor est operis creati.

Pœnæ vincula sunt homines cõstringẽtia.

Nã subuectores angeli animas a prima sui origine attractas ad se euehunt: contra pœnæ vltrices nimirum naturarum nobis concessarũ, & tormenta humanarũ animarũ, materialibus illas affectibus irretiunt & quasi strangulant. nec solum in hos sæuiunt qui affectuum turbis obsessi sunt, sed & in illos qui ad abstractam ab omni materia essentiam conuersi sunt: quod hi quoq; quoniã progeniti sunt & materiæ copulati, eiusmodi lustratione indigeãt. multos enim etiam ex ijs qui sanctam & illibatam vitam egerunt, inopinis calamitatibus circumuentos fuisse videre licet.

Signa inseuit animabus mens paterna.

Quemadmodum liber Moysis hominẽ ad imaginem dei formatũ fuisse dicit, ita etiam Chaldæus ait conditorem & mundi parentem signa ac notas suæ ipsius proprietatis animabus inseuisse. Etenim

non

χὼ, θεὸν πρῶτον καλοῦσι· πλὴν τὸ παρ' ἡμῖν δόγμα ἐναντίως ἔχει, ὡς αὐτὸς ὁ πρῶτος νοῦς, ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου πατρὸς, τὴν κτίσιν πᾶσαν ἐδημιούργησεν. ὁ μὲν γὰρ πατὴρ λέγει πρὸς τῇ Μωσαϊκῇ βίβλῳ πρὸς τὸν υἱὸν τὴν ἰδέαν τῆς προσαγωγῆς τῶν κτισμάτων· ὁ δὲ υἱὸς, ἀδημιουργὸς τοῦ ποιήματος γίνεται.

Ποιναὶ μερόπων ἀγκλειραι.

Οἱ μὲν γὰρ ἀναγωγοὶ ἄγγελοι ἀνάγουσι τὰς ψυχὰς ἐφ' ἑαυτοὺς ἐκ τῆς γενέσεως ἐφιχόμενοι· αἱ δὲ ποιναὶ, ἤτοι αἱ τιμωρητικαὶ τῶν διδομένων φύσεων καὶ βάσκανοι τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν, ἐνδεσμοῦσι ταύτας τοῖς ἡλικοῖς πάθεσι, καὶ οἷς ἀπάγχουσι. καὶ οὐ μόνον τοὺς τῶν παθῶν πλήρεις ἀγκίζονται, ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰς τὴν ἄυλον οὐσίαν ἐπεγραμμένους· καὶ γὰρ οὗτοι εἰς τὴν ὕλην καὶ τὴν γένεσιν ἐλθόντες, δέονται τῆς τοιαύτης καθάρσεως. πολλοὺς γὰρ ὁρῶμεν καὶ τῶν ὁσίως καὶ καθαρῶς πολιτευομένων, ἀπροσδοκήτοις συμφοραῖς προσπίπτοντες.

Σύμβολα πατρικὸς νοὸς ἔσπειρε ψυχαῖς.

Ὥσπερ ἡ Μωσαϊκὴ βίβλος κατ' εἰκόνα θεοῦ πλάττει τὸν ἄνθρωπον, οὕτω καὶ ὁ Χαλδαῖος τὸν ποιητὴν καὶ πατέρα τοῦ κόσμου φησὶ σύμβολα ἐγκατασπεῖραι ταῖς ψυχαῖς τῆς ἑαυτοῦ ἰδιότητος. καὶ γὰρ ἀπὸ

τῶν πατρικῶν σπερμάτων ὄχ αἱ ψυχαὶ μόναι, ἀλλὰ καὶ αἱ ὑποδεχείμεναι πᾶσαι τάξις ἐβλάστησαν. καὶ ἄλλα μὲν τὰ ἐν αὐταῖς ταῖς ἀσωμάτοις ὑπάρξεσι σύνθήματα, ἀσωμάτως ὄντα καὶ ἐνοειδῶς· ἀνάγα δὲ ἐν τοῖς κόσμοις σύνθήματα καὶ σύμβολα εἰσὶν, αἱ ἄρρητοι τοῦ θεοῦ ἰδιότητες, αἱ καὶ τῶν ἀρετῶν ὑποδεχείμεναι.

Βίῃ σῶμα λιπόντων ψυχαὶ καθαρόταται.

Εἰ τὶς ἀγνωμόνως ἀκούοι τοῦ ῥητοῦ, οὐκ ἐναντιώσεται τοῖς ἡμετέροις δόγμασι. καὶ γὰρ οἱ σεφανῖται μάρτυρες βιαίοις αἰῶσι τὸ σῶμα λιπόντες, καθαρὰς τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς τετελέκασιν. ἀλλ' ὁ τοῦτο φησὶν ὁ Χαλδαῖος, ἀλλὰ πολύτα βίαιον θάνατον ἐπαγής· δίδωσι, φησὶν, ἡ ψυχὴ ὀπιπόνως λιποῦσα τὸ σῶμα, βδελύττεται τὸν ἐν τῷ ζῴῳ, καὶ μισεῖ τὸν πρὸς τοῦτο ὀπιστρόφιον, καὶ χαίρουσα πρὸς τὰ ἄνω χωρεῖ. αἱ δὲ ἐν νόσοις κατ' ἔκλειψιν τοῦ ζωτικοῦ σώματος ἀπολιποῦσαι τὸν βίον, οὐ μάλα τι δυσχεραίνουσι τὸν πρὸς τοῦτο νοῦσίν τε καὶ ῥοπήν.

Οπ ψυχὴ πῦρ ὅσα φαεινὸν δυνάμει πατρὸς,
Αθάνατος τ' μόνη, καὶ ζωῆς δεσπότις ὀστ·
Καὶ ἔχει πολλὰ πληρώματα κόλπων.

Η ψυχὴ

non animæ tãtum e paterno ſemine productæ ſunt, ſed omnes etiam ordines ſuperiores ſuam originem inde habuerunt. Sed in ſubſtantijs incorporeis alia ſunt ſigna, incorporea nempe & indiuidua; alia item in mundis ſigna ſunt & ſymbola inenarrabilium Dei proprietatum, ipſis etiam virtutibus longe excellentiorum.

Vi corpus relinquentium animæ ſunt puriſſimæ.

Qui dictum iſtud æqua mente auſcultauerit, reperiet id noſtræ doctrinæ non aduerſari. etenim coronati martyres qui afflictionis tempore cũ cruciatu corpus reliquerunt, ſuas ipſorum animas luſtrarunt & puras reddiderunt. At hoc non vult Chaldæus, ſed laudat omnem mortem violentam, eo quod anima quæ corpus cum dolore deſerit, hanc vitam abominatur & conuerſationem cum corpore odit, contra cum gaudio ad ſuperiora reuolat. At quæ in morbis animæ corpore hoc naturaliter diſſoluto vitam relinquunt, non admodum ægre ferunt nutum & propenſionem ſui erga corpus.

Quia anima ignis eſt lucid' potẽtia patris,
Immortalisq; manet, & vitæ domina eſt,
Et habet multa complementa ſinuum.

Anima cum ſit ignis materiæ corporisque expers, & ab vniuerſo compoſitorum genere & materiali corpore exẽpta, immortalis eſt. nihil enim materiæ aut caliginis particeps illi immixtum eſt: multo minus compoſita eſt, vt in ea ex quibus conſtituta fuit, reſolui poſſit. Eſt præterea vitæ domina, mortuos vitæ radijs illuſtrans. Habet etiam plurimorum ſinuum complementa, id eſt obtinet potentias ſuſceptrices totius adminiſtrationis: quia pro virtutum diuerſitate diuerſas zonas ſiue cœli regiones illi inhabitare licet.

Deus non iniicit metum, ſed obſequium infundit.

Id eſt, diuina natura non fremit, neque indignabunda eſt, ſed ſuauis & tranquilla. Ideo nõ immittit metum ſubiectis naturis, ſed ſuadela & gratia omnia ad ſe trahit. ſi enim formidabilis eſſet & minax, omnis rerum ordo dudum fuiſſet diſſolutus, cum nihil ſit quod eius potentiã ſuſtinere potuiſſet. Atque iſta ſententia quadamtenus a noſtris vera cenſetur. Deus enim lux eſt & ignis cõſumens malos. Minæ autem dei & terror ſunt intermiſſio diuinæ erga nos benignitatis propter prauam rerum *adminiſtrationem.*

Pater ſeipſum rapuit,

Ne quidem

Ἡ ψυχὴ ἄϋλον οὖσα καὶ ἀσώματον πῦρ, τῶν σϋνθέτων ὅλων καὶ τοῦ ὑλικοῦ σώματος ἐξῃρημένον, ἀθάνατος ἐστίν. οὐ γὰρ ἐγκαταμέμικται αὐτῇ ὑλικόν τι καὶ σκοτῶδες· οὐδὲ σύνθετος ἐστὶν, ἵνα διαλυθῇ εἰς τὰ ἐξ ὧν σϋνετέθη. ἔστι δὲ καὶ δεσπότις ζωῆς, τοῖς νεκροῖς ζωὴν ἐπιλάμπουσα. ἔχει δὲ καὶ πολλῶν πληρώματα κόλπων· τουτέστιν ἔχει δυνάμεις ὑποδεκτικὰς τῆς ὕλης διακοσμήσεως. δύναται γὰρ κατὰ τὰς διαφόρους ἀρετὰς εἰς τὰς διαφόρους ζώνας ἐγκατοικεῖν τοῦ οὐρανοῦ.

Πατὴρ οὐ φόβον ἐνθρώσκει, πειθὼ δ' ἐπιχέει.

Τουτέστιν, ὅτι τὸ θεῖον οὐκ ἔστι φριμάσσον καὶ ἀγανακτητικὸν, ἀλλὰ γλυκὺ καὶ γαληνιαῖον· ὅθεν οὐ φόβον ἐμποιεῖ ταῖς ὑποκειμέναις φύσεσιν, ἀλλὰ πειθοῖ καὶ χάριτι πάντα ἐφέλκεται. Εἰ γὰρ ἦν φοβερὸν καὶ ἀπειλητικὸν, διελύθη ἂν ἡ πᾶσα τάξις τῶν ὄντων, μηδενὸς ὑπομεῖναι δυναμένου τὴν ἐκείνου δύναμιν. τοῦτο δὲ τὸ δόγμα ἐκ μέρους ἀληθεύει παρ' ἡμῖν. ὁ γὰρ θεὸς καὶ φῶς ἐστὶ καὶ πῦρ κατανάλισκον τοὺς μοχθηροὺς. ἀπειλὴ δὲ θεοῦ καὶ φόβος, ἡ δι' οἰκονομίαν ἐπίσχεσις τῆς πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ ἀγαθότητος.

Ὁ πατὴρ ἑαυτὸν ἥρπασεν,

Οὐδ' ἐν ἑῇ δυνάμει νοερᾷ κλείσας ἴδιον πῦρ.

Ο μὲν νοῦς τοῦ λογίου τοιοῦτος, ὡς ὁ ἐπὶ πάντων θεὸς, ὃς δὲ καὶ πατὴρ ὠνόμασται, ἀκατάληπτον ἑαυτὸν ποιεῖ καὶ ἀπερίληπτον, οὐ μόνον ταῖς πρώταις καὶ δευτέραις φύσεσι καὶ ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτῇ τῇ ἰδίᾳ δυνάμει. δύναμις δὲ οὗτος πατρὸς ὁ υἱός. ἑαυτὸν γὰρ, φησὶν, ἥρπασε ὁ πατὴρ ἀπὸ πάσης φύσεως. οὐκ ἔστι δὲ τὸ δόγμα ὀρθόδοξον. ἐν τῷ υἱῷ γὰρ παρ' ἡμῖν ὁ πατὴρ δεδογμάτισται, ὥσπερ καὶ ὁ υἱὸς ἐν τῷ πατρί. καὶ ὅρος τοῦ πατρὸς ὁ υἱὸς καὶ θεῖος λόγος ὑπερφυής.

Εστί τι νοητὸν, ὁ χρή σε νοεῖν νόου ἄνθει.

Η ψυχὴ ἑκάστῳ νοουμένῳ πράγματι κατάλληλον ἔχει καὶ δύναμιν· τοῖς μὲν αἰσθητοῖς, αἴσθησιν· τοῖς δὲ διανοητοῖς, διάνοιαν· τοῖς δὲ νοητοῖς, νοῦν. φησὶν οὖν ὁ Χαλδαῖος, ὅτι εἰ καὶ νοητόν ἐστιν ὁ θεὸς, ἀλλ' οὐ τῷ νῷ ἐστι ληπτὸν, ἀλλὰ τῷ ἄνθει οὗ νοῦ. ἄνθος δὲ τοῦ νοῦ, ἡ ἑνιαία τῆς ψυχῆς δύναμις. ἐπεὶ οὖν ὁ θεὸς κυρίως ἐστὶν ἓν, μὴ πειρῶ καταλαβεῖν αὐτὸν διὰ τοῦ νοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑνιαίας δυνάμεως. τὸ γὰρ πρώτως ἓν, μόνῳ τῷ παρ' ἡμῖν ἑνὶ ληπτόν πως ἐστὶ, καὶ οὔτε διανοίᾳ, οὔτε νῷ.

Ψυχῆς

Ne quidem in intellectili ſua potentia igne proprio incluſo.

Oraculi hic ſenſus eſt: ſupremus omnium Deus, qui & pater dictus eſt, non ſolum primis & ſecundis naturis noſtrisque animabus, ſed etiam propriæ ſuæ potentiæ ſeipſum fecit incomprehenſibilem & imperceptibilem. potentia autem patris eſt filius. pater enim, inquit, ſe ſubripuit ab omni natura. Sed iſtud dogma Chriſtianæ fidei congruum non eſt: quæ docet in filio patrem exacte repræſentatum cognoſci poſſe, perinde ac filium in patre: atque adeo patris terminum eſſe filium & diuinum ſermonem naturæ vires ſuperantem.

Eſt intelligibile quoddam, quod mentis flore a te percipiendum eſt.

Cuilibet rei mente cōprehenſibili oppoſitā potentiā anima habet, vt ſenſibilibus ſenſum, cogitabilib. cogitationem, intelligibilibus mentem. Dicit itaq; Chaldæus, quod quāuis deus intelligibilis ſit, mente tamen cōprehendi nō poſſit, ſed ſolo mētis flore. Flos autē mētis, eſt ſingularis & indiuidua animæ potentia. Quia itaq; deus proprie vnū eſt, ne coneris eū mēte percipere, ſed indiuidua potētia qua vnū cognoſcitur. nā primo & per ſe vnū ſolo quod in nobis eſt vno cōprehendere licet, nō cogitatione, neq; mēte.

Animæ expulsores, *illam* respirare facientes, sunt solutu faciles.

Ne quis dicat cupere se quidem animam a corpore dissoluere, sed non posse, ait oraculum, facultates quæ animã e corporea natura foras trudunt, eamq; a vitijs & ærumnis in corpore perpessis quasi respirare faciunt, abruptu faciles esse, id est, illas ipsas facultates liberas, nec ab vlla natura coercitas, ea potestate vigere, vt animam e corporeis vinculis generose admodũ expedire & liberare valeãt.

Oportet te festinare ad lucem & ad patris radios,

Vnde immissa tibi est anima plurima mente vestita.

Quoniam anima non a semine subsistẽtiam habet, nec in corporeis temperamentis consistit, sed e supernis a deo suam essentiam nacta est, ideo ad hunc cõuersa respicere & ad diuinam lucem reuerti debet. plurima namque mẽte vestita in hæc inferiora venit: id est, accincta & instructa fuit a patre & creatore cõmonefactionibus diuinioris sortis atque cõditionis, cũ illinc huc iter suũ affectaret, vt merito ijsdẽ monitis incitata hinc illuc redire studeat.

Omnia ab vno igne producta sunt.

Dogma verũ est & religioni nostræ cõsentaneũ. omnia

Ψυχῆς ἐξωστῆρες ἀνάπνοες, εὔλυτοί εἰσιν.

Ινα μήτις λέγοι, ὅτι βούλομαι μὲν ἀπολύσαι τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος, οὐ δύναμαι δὲ, φησὶ τὸ λόγιον, ὅτι αἱ ἐξωθοῦσαι τὴν ψυχὴν δυνάμεις ἀπὸ τῆς σωματικῆς φύσεως, καὶ οἷς ἀναπνεῖν αὐτὴν ποιοῦσαι ἀπὸ τοῦ ἐν σώματι μόχθου καὶ τῆς κακώσεως, εὔλυτοί εἰσι· τουτέστι, καὶ αὐταὶ ἐλεύθεραί εἰσιν αἱ δυνάμεις, μὴ ὑπό τινος εἰργόμεναι φύσεως, καὶ ἀπολύσαι καὶ τῆς σωματικῆς πέδης τὴν ψυχὴν γενναίως μάλα δεδύνηνται.

Χρή σε σπεύδειν πρὸς τὸ φάος καὶ πρὸς πατρὸς αὐγάς,

Ενθ' ἐπέμφθη σοι ψυχὴ πολὺν ἑσσαμένη νοῦν.

Επειδὴ οὐκ ἀπὸ σπερμάτων ἡ ψυχὴ τὴν ὑπόστασιν ἔλαβεν, οὐδ' ἐν σωματικαῖς ὑφεστήκει κράσεσιν, καὶ ἄνωθεν ἀπὸ θεοῦ τὴν ὕπαρξιν ἔσχε, πρὸς ἐκεῖνον καὶ ἐπεστράφθω, καὶ πρὸς τὸ θεῖον φῶς ποιείτω τὴν ἄνοδον. πολὺν γὰρ ἑσσαμένη νοῦν, ἐνταῦθα κατῆλθε· τουτέστιν ἐνεδύσατο παρὰ τοῦ ποιητοῦ καὶ πατρὸς ἀναμνήσεις τῶν θειοτέρων λήξεων, ὅτε τὴν ἐνταῦθα ἐλάμβανε κάθοδον, ἔνθέν τοι διὰ τῶν τοιούτων ἀναμνήσεων πάλιν ἐκεῖσε ἐπάνεισιν.

Εἰσὶ πάντα πυρὸς ἑνὸς ἐκγεγαῶτα.

Ημέτερον καὶ ἀληθὲς τὸ δόγμα. πάντα γὰρ τὰ

ὄντα, τά τε νοητὰ, καὶ αἰσθητὰ, ἀπὸ μόνου θεοῦ τὴν ὑπό-
στασιν ἔλαβον, καὶ πρὸς μόνον θεὸν ἐπέστραπται· τὰ μὲν
ὄντα, μόνως οὐσιωδῶς· τὰ δὲ ὄντα καὶ ζῶντα, οὐσιωδῶς
καὶ ζωτικῶς· τὰ δὲ ὄντα καὶ ζῶντα καὶ νοοῦντα, οὐσιωδῶς
καὶ ζωτικῶς καὶ νοερῶς. ἀφ' ἑνὸς οὖν πάντα γεγένηται,
καὶ πρὸς ἓν αὖθις ἡ τούτων ἀναγωγή. ἄπταιστον οὖν τὸ λό-
γιον, καὶ πλῆρες τοῦ ἡμετέρου δόγματος.

Α νοῦς λέγει, τῷ νοεῖν δήπου λέγει.

Οταν, φησὶν, ἀκούσης διηρθρωμένης φωνῆς ἄ-
νωθεν βροντώσης ἐξ οὐρανοῦ, μὴ ὑπολάβῃς ὡς ὁ
τὴν φωνὴν ταύτην ἀφιεὶς ἄγγελος ἢ θεὸς, προ-
φορικῷ λόγῳ συνήρθρωσεν· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν κατὰ
τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἀμερίστως μόνον ἐνόησε, σὺ δὲ, ὡς
ἠδύνω, ἤκουσας τοῦ νοήματος συλλαβικῶς καὶ προ-
φορικῶς. ὥσπερ γὰρ ὁ θεὸς τῶν ἡμετέρων φωνῶν
ἀφώνως ἀκούει, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος τὰς τοῦ θεοῦ ἐν-
νοίας φωνητικῶς δέχεται, ἕκαστος καθὼς ἔχει φύσεως
ἐνεργῶν.

Αεὶ τοίσδε

mnia namque quæcunque ſunt, ſiue mente, ſiue ſenſu perceptibilia, eſſentiam ſuam a ſolo deo acceperunt, & ad ſolum deum conuerſa ſunt: ea quidem quæ tantummodo ſunt, eſſentialiter; quæ vero ſunt & viuunt, eſſentialiter & vitaliter; at quæ ſunt & viuunt & intelligunt, eſſentialiter, vitaliter & intellectualiter. Ab vno igitur eſt omnium rerum productio, & ad vnum iterum illarum reductio. Atque hoc oraculum omni caret reprehenſione, & noſtra doctrina refertum eſt.

Quæ mens loquitur, ea vtique intelligendo loquitur.

Quando, ait, vocem articulatam ſuperne e cœlo detonantem audiueris, ne exiſtimes quod vocem illam edens ſiue angelus ſiue deus tali ſermone protulerit, qualem ore exprimere ſolemus: ſed quod is quidem ſecũdum ſuam ipſius naturam abſque vlla diuiſione mente tantum ea quæ audiuiſti agitauerit, tu vero pro ea qua polles facultate, mentis cogitata, non ſecus ac ſyllabas & verba ore prolata, auditu perceperis. quemadmodum enim deus voces noſtras exaudit abſque vocum articulatione, ita etiam homo diuinæ mentis conceptiones tanquam vocibus expreſſas excipit, quolibet ſcilicet pro ſuæ naturæ ratione & capacitate operante.

Perpetuo in hos terra ſubtus vlulat vſque ad liberos.

De impijs ſermo eſt, quod eorum ſupplicia deus etiam vſque in poſteros extendat. nam pœnas quas ſub terra ſubituri ſunt, indicans oraculum, in eos, *inquit,* ſubtus vlulat, *id eſt aduerſus illos mugit & infremit locus ſubterraneus, & tanquam leonino rugitu obſtrepit. Quapropter etiam Proclus ait cognatarum animarum cōgenerem quoque ſiue conſimilem eſſe compoſitionem; eaſque quæ nōdum naturæ vinculis exſolutæ ſunt, conſimilibus quoque affectibus implicatas diſtineri. oportere itaque & has omne ſupplicium explere, & cum ob naturalem cognationem inquinamentis infectæ atque refertæ fuerint, denuo ab illis repurgari.*

Ne adauxeris fatum.

Fatum appellarunt ſapientiores inter Græcos ipſam naturam, vel potius complementum illuminationum quas entium natura recipit. Et prouidētia quidē eſt immediata dei beneficentia: fatū vero, quod cōnexione & ſerie rerū omniū terrena gubernat. Subijcimur autē prouidētiæ, cū intellectualiter operamur; fato vero, cū etiā corporaliter. Ne igitur (ait) tuū ipſius fatū adaugere velis, idq; ſuperare, ſed cōmitte te ſolius dei volūtati atq; moderationi.

Non

Αεὶ τοιόδε χθὼν καπωρύεται ἐς τέκνα μέχρις.

Περὶ τῶν ἀθέων ὁ λόγος φησὶν, ὅτι μέχρι τῶν ἀπογόνων διατείνει τὴν κόλασιν αὐτοῖς ὁ θεός. τὰς γὰρ ὑποχθονίους κολάσεις ὑποδεικνύμενον ὁ λόγον, αὐτοὺς, φησὶ, καπωρύεται· τουτέστιν, ἐπιμηκᾶται αὐτοῖς ὁ ὑπὸ γῆν τόπος, καὶ οἷς λεοντῶδες ἐπηχεῖ ὤρυγμα. διὸ καὶ Πρόκλος φησὶ, τῶν συγγενικῶν ψυχῶν ὁμοφυὴς ἐστὶν ἡ στάξις· καὶ αἱ μήπω ἀπολυθεῖσαι τῶν τῆς φύσεως δεσμῶν, ἐν τοῖς τῶ ὁμογενῶν κατέχονται πάθεσι. διὰ οὖν καὶ ταύτας τυχεῖν τῆς ὅλης δίκης, καὶ ἀναπληθείσας διὰ τὴν φυσικὴν συγγένειαν τῶ μιασμάτων καθαρθῆναι πάλιν ἐξ αὐτῶν.

Μὴ σὺν αὐξήσῃς τὴν εἱμαρμένην.

Εἱμαρμένην οἱ σοφώτεροι τῶν Ελλήνων, τὴν φύσιν καλονομάζουσι· μᾶλλον δὲ, ὁ πλήρωμα τῶν ἐλλάμψεων, ὧν ἡ τῶ ὄντων φύσις εἰσδέχεται. ἔστι δὲ, προνοία μὴν, ἡ ἄμεσος ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐνέργεια· εἱμαρμένη δὲ, ἡ διὰ τῆς τοῦ εἱρμοῦ τῶ ὄντων συμπλοκῆς τὰ ἡμέτερα κυβερνᾶσα. καὶ ὑπὸ προνοίαν μὴν κείμεθα, ὅταν νοερῶς ἐνεργῶμεν· ὑπὸ εἱμαρμένην δὲ, ὅταν καὶ σωματικῶς. μὴ οὖν αὐξήσῃς, φησὶ, τὴν εἱμαρμένην σαυτῷ, καὶ ὑπὸ ταύτην ἦνοῦ, καὶ ὑπὸ μόνῳ θεῷ κυβερνήθητι.

Οὐ γὰρ ἀπὸ πατρικῆς ἀρχῆς ἀτελές τι βοᾷ.

Πάντα, φησὶν, ὁ πατὴρ τοσαῦτα τέλεια καὶ αὐτάρκη κατὰ τὴν ἑαυτοῦ βάσιν. ἡ δὲ τῶν ἡμετέρων πολλάκις ἀδέεια καὶ ὕφεσις, παρυφίστησι τὴν ἔνδειαν αὐξῆσαι καὶ ὁ ἀτελές. ἀλλ' ὁ πατὴρ πάλιν ἀναπαλαίσας τὴν ἔνδειαν τοῦς ὁ τέλειον, καὶ ὑπερέφη τοῦς τὴν αὐτάρκειαν. τοιοῦτον ὄντι καὶ ὁ τοῦδε τοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου σκεπτωμένου ἐν τοῦ ὁμοιμίοις τῆς ὑπεροχῆς αὐτοῦ· πολὺ δώρημα τέλειον ἄνωθεν ὄντι καταβαῖνον ἐκ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων. οὐδὲν γὰρ ἀτελὲς τοῦδε τοῦ τελείου τοῦ φύσει, καὶ μάλιστα ὅταν τύχωμεν ὁ παρ' αὐτοῦ τοῦ ὄντως χορήγουν αὐτίκα ἕτοιμοι εἰσδέξασθαι.

Ἀλλ' ἐὰν εἰσδέχεται κείνης πατρικὸς νοῦς, μέχρις αὖ ἐξέλθῃ.

Οὐ τοῦδε δέχεται ὁ πατρικὸς νοῦς τὰς τῶν θελημάτων τῆς ψυχῆς ὁρμὰς, μέχρις αὖ αὐτὴ ὑπιλάθῃ) μὴ τῆς λήθης ὧν πεπλήρωκε παρὰ τοῦ παναγάθου πατρὸς, ἔλθῃ δὲ εἰς ἀνάμνησιν ὧν ἔχει ὄντως ἱερῶν σιωπημάτων, καὶ φωνεῖ ἀφήσει ὀνόμασι, μνήμῃ ἑαυτὸ σιθεμένη τοῦ τοῦ θυσιάσαντος αὐλεῖ πατρὸς συμβόλων. σιωπᾷ γὰρ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τῶν ἱερῶν λόγων καὶ τῶν θείων συμβόλων· ὧν οἱ μὲν εἰσὶν, ἀπὸ τῶν ἱερῶν εἰδῶν· οἱ δὲ, ἀπὸ τῶν θείων ἑνάδων. καὶ ἐσμὲν

εἰκόνες

Non enim a paterno principio imperfectum quid procedit.

Omnia (ait) perfecta & numeris omnibus pro cuiusque ordine & dignitate absoluta producit pater: sed genitorum imbecillitas & remißio rebus interdum suggerit defectum & imperfectionem. Verum pater denuo reuocat defectū ad perfectionem, & ad sui sufficientiam conuertit. Eiusmodi est quod apostolus Iacobus Domini frater in epistolæ suæ initio alta voce pronunciauit: Omne donum perfectum superne descendit a patre luminum. nihil enim imperfectū a perfecto prodit, præsertim cū ad id quod ab ipso primo affunditur, confestim recipiendum fuerimus prompti atq; parati.

Sed non admittit illam paterna mens, quousque exiuerit.

Mens paterna nō admittit impetus voluntatū animæ, priusquam excluserit obliuionem diuitiarū a patre munificentißimo acceptarum, & in memoriam reuocarit sacras quas ab ipso habuit tesseras, vocemq; candoris indicem cum firma symbolorum patris genitoris sui memoria coniunctam emiserit. est enim anima ex sacris verbis & diuinis symbolis composita: quorum illa quidē profluxerunt a sacris formis, hæc autem a diuinis vnitatibus. Et sumus

ſane imagines ſacrarum eſſentiarum, ſimulacra vero incognitorum ſymbolorum. Eſt autem & hoc ſcitu dignum, quamlibet animam a qualibet anima ſpecie differre: totque eſſe animarum ſpecies, quot ſunt animæ.

Quando conſpexeris genium terreſtrem accedere,

Sacrifica lapidē mnizurim inclamando.

Dæmones circa terram volutantes natura ſunt mendaces, vtpote procul a diuina cognitione remoti, & materia tenebricoſa impleti. Quod ſi ex his verum aliquem ſermonem audire cupias, aram appara, & ſacrifica lapidem mnizurim. habet enim hic lapis vim aduocādi maiorem dæmonem, qui occulta ratione materiali genio applicatus rerum inquiſitarum veritatem inſuſurrat, quam ille porro homini interroganti profert. Indicat autem nomen ipſum quo in prouocatione vtendum eſt vna cum lapidis ſacrificatione. Atque Chaldæi ſtatuunt dæmonas quoſdam bonos, quoſdam malos eſſe: noſtra autem pietatis doctrina omnes malos pronunciat, vt qui præmeditata defectione bonitatem cum vitio & malignitate commutarunt.

Diſce intelligibile extra mentem eſſe.

Licet enim omnia mēte comprehenſa ſint, deus tamen

εἰκόνες μὴν τῶν ἱερῶν θύσιῶν, ἀγάλματα δὲ τῶν ἀγνώστων σώματῶν. δῆλον δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὡς πᾶσα ψυχὴ πάσης ψυχῆς κατ' εἶδος διέστηκε, καὶ ὡς ὅσαι ψυχαί, ζῷῶν καὶ εἴδη τῶν ψυχῶν ἐστίν.

Ἡνίκα δ' ἐρεθέμενον δαίμονα θεόστολον ἀθρήσῃς,
Θύε λίθον μυίζειν ἐπαυδῶν.

Ψιλῶς μὴν τὶ φύσιν οἱ θεόστολοι δαίμονες, ἅτε πόρρω τῆς θείας γνώσεως ὄντες, καὶ τῆς ἀφεστοῖς ὕλης ἀναπεπλησμένοι. Εἰ δὲ βούλῃ παρ' αὐτῶν δηλῆσαι τινα δέξασθαι λόγον, θαυμασιούργε θυτήριον, καὶ θύε λίθον μυίζειν. ὁ δὲ λίθος ὅτι δυνάμιν ἔχει θεοκλητικὴν ἑτέρου μείζονος δαίμονος, ὃς δὴ ἀφανῶς τῷ ὑλικῷ δαίμονι θεοῖν, θεοφωνήσει τὴν τῶν ἐρωτωμένων δηλῆσαι, ἵν' ἐκεῖνος ἀποκρινῆται τῷ ἐρωτῶντι. λέγει δὴ καὶ ὄνομα θεοκλητικὸν μετὰ τῆς τοῦ λίθου θυσίας. ὁ μὴν Χαλδαῖος, τινὰς μὴν τῶν δαιμόνων ἀγαθοὺς, τινὰς δὲ κακοὺς πλέκει· ὁ δὴ ἡμέτερος εὐσεβὴς λόγος πάντας κακοὺς ὁρίζεται, ἐκ θεοαιρετικῶν ἀποπτωμάτων τὴν κακίαν ἀπαλλαξαμένους τῆς ἀγαθότητος.

Μάθε τὸ νοητὸν, ἐπεὶ ἔξω νόου ὑπάρχει.

Εἰ γὰρ καὶ πάντα τῷ νῷ θεωρεῖλήπται, ἀλλ' ὁ θεὸς

τὸ πρῶτον νοητὸν, ἔξω τοῦ νοῦ ὑπάρχει. τὸ δ' ἔξω, μὴ διαστηματικῶς νοήσῃς, μηδὲ καθ' ἑτερότητα νοερὰν, ἀλλὰ κατὰ μόνην τὴν νοητὴν ὑπερβολὴν, καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς ὑπάρξεως, νοῦ παντὸς ἐπέκεινα οὖσαν, δι' οὗ τὸ ὑπερούσιον δείκνυται. ἡ γὰρ οὐσία ἐκείνη, ὁ νοῦς ἐστιν ὁ πρώτως νοητὸς, οὗ ἐστιν ἔξω τὸ αὐτονόητον· πλὴν ὁ θεὸς καὶ τοῦ νοητοῦ καὶ τοῦ αὐτονοήτου ἐπέκεινα. καὶ μήδ' ὅτι νοητὸν ἐκεῖνο τὸ θεῖον φωνῶν, μήδ' ὅτι αὐτονόητον. κρεῖττον γὰρ παντὸς καὶ ῥήματος καὶ νοήματος, ὡς πάντη ἀνεννόητον καὶ ἀνεκφραστὸν, καὶ σιγῇ μᾶλλον τιμώμενον, ἢ θαυμασίαις φωναῖς σεμνυνόμενον. ἔστι γὰρ καὶ τοῦ σεμνύνεσθαι ὑψηλότερον, καὶ τοῦ ἐκφωνεῖσθαι, καὶ τοῦ ἐννοεῖσθαι.

Αἱ ἰΰγγες νοούμεναι, πατρόθεν νοέουσι· καὶ αὗται
Βουλῶν ἀφθέγκτων κινούμεναι ὥστε νοῆσαι.

Αἱ ἰΰγγες δυνάμεις εἰσὶ τινὲς μετὰ τὸν πατρικὸν βυθὸν ἐκ τριῶν τριάδων συγκείμεναι· ἃς νοεῖται κατὰ τὸν πατρικὸν νοῦν τὸν τὴν αἰτίαν αὐτῶν ἐννοειδῶς ἐν ἑαυτῷ προστησάμενον. αἱ δὲ βουλαὶ τοῦ πατρὸς διὰ τὴν νοητὴν ὑπερβολὴν ἄφθεγκτοι. τὰ δὲ τοῦ ἐξῃρημένων

συνθήματα

tamen primum intelligibile extra mentem existit. at illud extra non metiaris interuallorum distãtia, neque accipias secundum intellectualem diuersitatem, sed secundum solum intelligibilem excessum, & subsistentiæ proprietatem, excessum inquam longe vltra omnem mentem, quo superessentiale demonstratur. illa enim essentia est mens primo intelligibilis, extra quam gradu superius est ipsum per se intelligibile. deum excipe, qui & intelligibile & ipsum per se intelligibile longe transcẽdit. diuinam enim illam naturam dicimus neque intelligibilem, neq; per se intelligibilẽ. superat enim omne verbũ & intellectũ, ita vt nec mẽte percipi, nec verbis explicari poßit, & silentio magis honorari, quã venerandis vocibus prædicari debeat. excellẽtior enim est omni prædicatione, elocutione & intellectus cõprehẽsione.

Iunges intellectæ, a patre intelligũt: & hæ
Consiliorum nihil sonantium mouentur vt intelligant.

Iunges sunt potentiæ quædã proximæ post fundum paternũ e tribus trinitatibus compositæ: quas intelligere ait per paternam mentem, quæ causam illarũ in vnitatis forma sibiipsi repræsentatam exhibet. consilia autem patris ob intelligibilem excellentiam nullũ sonum edunt. Atqui abstractarum

rerum notæ & signa intellectu prædita etiamsi a secundis siue inferioribus intelliguntur, ea tamen tanquam nihil sonantia & ab omni intelligibili excursu separata intelliguntur. vt enim animarum intelligentiæ licet ordines intellectu præditos intelligunt, eos tamen vt immobiles intelligunt: sic etiam intellectualiũ operationes symbola intellectus capacia intelligentes, ea absque soni emissione intelligunt, in substantijs incognitis subsistentia.

SVMMARIA ET BREVIS DOGMATVM CHALDAICORUM expositio eodem auctore.

Chaldæi statuũt septẽ mundos corporeos, igneũ vnum eumque primum, post hunc tres ætherios, deinde tres materiales: e quibus vltimus, terrestris dicitur & lucis osor, qui locus est subter lunam, in se se etiam materiam complectens, quem fundum nominant. Vnicum arbitrantur esse rerũ omnium principium, idque profitentur vnum esse & bonum. Deinde colunt paternum quoddam fundum ex tribus trinitatibus compositum. quælibet autẽ trinitas habet patrem, potentiam, & mentem. Postea sequitur

σϋνθήματα νοερὰ κἂν νοῆται ὑπὸ τῶν δευτέρων, ὡς ἄφθεγκτα νοεῖται, καὶ ὡς ἐξῃρημένα τῶν νοητῶν προόδων. ὡς γὰρ αἱ τῶν ψυχῶν νοήσεις κἂν νοῶσι τὰς νοερὰς τάξεις, ὡς ἀμεταβάτους νοοῦσιν, οὕτω καὶ αἱ τῶν νοερῶν ἐνέργειαι τὰ νοερὰ σϋνθήματα νοοῦσαι, ὡς ἄφθεγκτα νοοῦσιν ἐν ὑπάρξεσιν ὑφεστηκότα ἀγνώστοις.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚΘΕΣΙΣ

κεφαλαιώδης καὶ σϋντομος τῶν παρὰ Χαλδαίοις δογμάτων.

Επτὰ φασὶ σωματικοὺς κόσμους, ἐμπύριον ἕνα καὶ πρῶτον, καὶ τρεῖς μετ' αὐτὸν αἰθερίους, ἔπειτα τρεῖς ὑλαίους· ὧν ὁ ἔσχατος, χθόνιος εἴρηται καὶ μισοφαὴς, ὅς ἐστιν ὁ ὑπὸ σελήνην τόπος, ἔχων ἐν ἑαυτῷ καὶ τὴν ὕλην ὃν καλοῦσι βυθόν. μίαν ἀρχὴν τῶν πάντων δοξάζουσι, καὶ ἓν αὐτὴν καὶ ἀγαθὸν ἀπογυμνοῦσιν. εἶτα πατρικόν τινα βυθὸν σέβονται, ἐκ τριῶν τριάδων συγκείμενον. ἑκάστη δὲ τριὰς ἔχει πατέρα, δύναμιν, καὶ νοῦν. εἶτα ἐστὶν

ἡ νοητὴ ἴϋγξ. μετὰ δὲ ταύτην, οἱ σϋνοχεῖς, ὁ ἐμπύριος, ὁ αἰθέριος, καὶ ὁ ὑλαῖος. μετὰ δὲ τοὺς συνοχεῖς, οἱ τελετάρχαι. μετὰ δὲ τούτους, οἱ πηγαῖοι πατέρες, οἱ καλούμενοι καὶ κοσμαγωγοί· ὧν ὁ πρῶτος ὁ ἅπαξ ἐπέκεινα λεγόμενος· μεθ' ὃν ἡ ἑκάτη, εἶτα ὁ δὶς ἐπέκεινα· μεθ' ὃν τρεῖς ἀμείλικτοι· καὶ τελευταῖος ὁ ὑπεζωκός. σέβονται δὲ καὶ πηγαῖαν τριάδα πίστεως καὶ ἀληθείας καὶ ἔρωτος. φασὶ δὲ καὶ ἀρχικὸν ἥλιον, ἀπὸ τῆς ὑλικῆς πηγῆς καὶ ἀρχαγγελικὸν, καὶ πηγὴν αἰσθήσεως, καὶ πηγαῖαν κρίσιν, καὶ κεραύνιον πηγὴν, καὶ πηγὴν διοπτρῶν· καὶ χαρακτήρων πηγὴν ἐπιβατεύουσαν τοῖς ἀγνώστοις σϋνθήμασι· καὶ πηγαίας ἀκρότητας· Απόλλωνος, Οσίριδος, Ερμοῦ. ὑλικὰς δὲ πηγὰς φασὶν, κέντρων καὶ στοιχείων, καὶ ὀνείρων ζώνην. καὶ πηγαῖαν ψυχήν. μετὰ δὲ τὰς πηγὰς λέγουσιν εἶναι ἀρχάς. αἱ γὰρ πηγαὶ ἀρχικώτεραι τῶν ἀρχῶν. τῶν δὲ ζωογόνων ἀρχῶν, ἡ μὲν ἀκρότης, ἑκάτη καλεῖται· ἡ δὲ μεσότης, ψυχὴ ἀρχική. ἡ δὲ περάτωσις, ἀρετὴ ἀρχική. εἰσὶ δὲ παρ' αὐτοῖς, καὶ ἄζωνοι ἑκάται, ὡς ἡ τριεκδότις ἡ Χαλδαϊκὴ, καὶ ἡ κωμὰς, καὶ ἡ ἐκκλυστική. ἀζωνικοὶ δὲ παρ' αὐτοῖς θεοὶ, ὁ Σάραπις, καὶ ὁ Διόνυσος·

καὶ ἡ τοῦ

sequitur iunx mente comprehensibilis. Huic proximi sunt mundorum rectores, igneus, ætherius & materialis. Post rectores, ceremoniarum principes. His succedunt perennium fontium patres, qui & mundi ductores nominantur, quorum primus semel supra dictus est: post quem Hecate, deinde is quem bis supra nominauimus: ab hoc sunt tres implacabiles, & omnium vltimus succinctor. Venerantur etiam fontanam trinitatem fidei, veritatis, & amoris. Ponunt item solem imperatorem, & a fonte materiali archangelicum, sensionis fontem, fontanum iudicium, fulmineum fontem, speculorum fontem, characterum fontem incognitis signis & symbolis incumbentem, & summitates fontanas, Apollinis, Osiridis, Mercurij. Materiales vero fontes dicunt esse centrorum, elementorum, & somniorum zonam. Item animam fontanam. Fontibus subiungunt principia: quod principijs superiores & excellentiores sint fontes. Principiorum autem animalia procreantiũ summitas vocatur Hecate; medietas, anima inchoatiua; extremitas, virtus inchoatiua. Sunt apud illos quoq; Hecatæ ἄζωνοι, quæ zonas non habent, vt Chaldaica τειεκδότις, κωμαὶς, & ἐκκλυστική. Dij autẽ ἄζωνοι illis dicuntur Sarapis & Dionysus siue Bacchus: Osi-

ridis item σειρὰ (q. d. geniorum ſeries catenæ more connexa) *& Apollinis. appellantur* ἄζωνοι *dij q expedite poteſtate ſua in zonis vtũtur, & ſupra deos cõſpicuos collocati ſunt.* Ζωνᾶροι *contra qui zonas habẽt, libere circa cœli zonas voluũtur & gubernãdi munus obeũt. habẽt.n. Chaldæi deorũ genus Zonæũ, quod ſenſibilis mundi partes inhabitat, & regiones circa materialẽ locũ ſorte diſtributas cĩgit. Poſt zonas eſt circulus nõ errãs ſeu fixus ſeptẽ orbes complectens, in quibus ſtellæ ſunt. Porro alius illis eſt mundus ſolaris, ætherio fundo ſubſeruiens: alius Zonæus, vnus e ſeptem. Animarũ humanarũ duplicem ponunt cauſam e fonte perenni promanantẽ, paternam nempe mentem, & animam fontanam. Prodit autẽ, vt illi volũt, particularis anima a fontana, iuxta patris voluntatem: & habet eſſentiam per ſe generatam & animatam. aliunde enim non mouetur. nam ſi, vt in oraculo fertur, ignis diuini pars eſt & ignis lucidus, atque paternæ mentis conceptus, profecto forma eſt materiæ expers & per ſe ſubſiſtẽs. illa enim omnia cum diuina natura communicant, cuius particula eſt anima. Aiunt omnia in qualibet anima eſſe, ſed & cũilibet inexplicabilem & incognitam fandorum & infandorum ſignorum ſymbolorumve proprietatem. Volũt*

animam

καὶ ἡ τοῦ Ὀσείριδος σειρὰ, καὶ ἡ τοῦ Ἀπόλλωνος. ἄζωνοι δὲ καλοῦνται, οἱ ἀλύτως ἀνεξοισάζοντες ταῖς ζώναις καὶ ἀφορισθυμθύοι τῶν ἐμφανῶν θεῶν. ζωναῖοι δὲ, οἱ τὰς ἐν ὑρανῷ ζώνας ἀπολύτως περιελίττοντες, καὶ τὰ τῆδε διοικοῦντες. θεὸν γὰρ νοῦς ἐστι παρ' αὐτοῖς ζωναῖον, ὃ κατεμφμάμθνον τὰς ὑ αἰθητοῦ κόσμου μορείδας, καὶ ζωσάμθνον τὰς περὶ τὸν ὑλαῖον τόπον ἀφαικληρώσεις. μῦ δὲ τὰς ζώνας ἐστὶν, ὁ ἀπλανὴς κύκλος, περιέχων τὰς ἑπτὰ σφαίρας, ἐν αἷς τὰ ἄστρα. Καὶ δὴ νοῦς μὲν παρ' αὐτοῖς ὁ ἡλιακὸς κόσμος τοῦ αἰθερίου βάθη δουλεύων· δὴ νοῦς δὲ ὁ ζωναῖος, εἷς ὢν τῶν ἑπτά. τῶν δὲ αἰθεροπτίνων ψυχῶν αἴτια διπτὰ πηγαῖα τίθενται· τόν τε πατρικὸν νοῦν, καὶ τὴν πηγαίαν ψυχήν. καὶ προσέρχεται μὲν αὐτοῖς ἡ μερικὴ ψυχὴ ἀπὸ τῆς πηγαίας κῦ βούλησιν τοῦ πατρός· ἔχει δὲ καὶ αὐτόγονον ὑσίαν καὶ αὐτοζωον. οὐ γὰρ ἐστιν ὡς ἑτεροκίνητος. εἰ γὰρ κῦ ὁ λόγιον μοῖρα τοῦ πυρός ἐστι τοῦ θείου καὶ πῦρ φαῦνον καὶ νόημα πατρικὸν, εἶδος ἐστὶν ἄυλον καὶ ἀυθυπόστατον. τοιοῦτον γὰρ πρῶ ὁ θεὸν, ὃ μέρος ἡ ψυχή. καὶ πρῶτα φασὶν εἶ ἐν ἑκάστῃ ψυχῇ· καθ' ἑκάστω ὁ ἰδιότητα ἄγνωστον ῥητοῦ κῦ ἀῤῥήτου σιωθήματος. καὶ κατα-

βιβάζουσι δὲ τὴν ψυχὴν πολλάκις ἐν τῷ κόσμῳ δι' αἰ-
τίας πολλάς· ἢ διὰ πτερορύησιν, ἢ διὰ βούλησιν πα-
τρικήν. δοξάζουσι δὲ τὸν κόσμον ἀΐδιον· καὶ τὰς τῶν ἄ-
στρων περιόδους. τὸν δὲ ᾅδην πολλαχῶς καταμερίζου-
σι. καὶ νῦν μὲν αὐτὸν θεὸν ὀνομάζουσιν ἀρχηγὸν τῆς πε-
ριγείου λήξεως· νῦν δὲ τὸν ὑπὸ σελήνην τόπον φασί·
νῦν δὲ τὴν μεσαιτάτην τοῦ αἰθερίου κόσμου καὶ τοῦ ὑλαίου·
νῦν δὲ τὴν ἀλόγον ψυχὴν, καὶ τιθέασιν ἐν αὐτῇ τὴν λο-
γικὴν οὐκ οὐσιωδῶς, ἀλλὰ σχετικῶς, ὅταν συμπαθῶς
ἔχῃ πρὸς αὐτὴν, καὶ προβάλῃ τὸν μερικὸν λόγον.
ἰδέας δὲ νομίζουσι, νῦν μὲν τὰς τοῦ πατρὸς ἐννοίας· νῦν
δὲ τοὺς καθόλου λόγους, καὶ φυσικοὺς καὶ ψυχικοὺς καὶ
νοητούς· νῦν δὲ τὰς ἐξηρημένας τῶν ὄντων ὑπάρξεις. τοὺς
δὲ περὶ μαγείων λόγους σϋνιστῶσιν ἀπό τε τῶν ἀκρο-
τάτων δυνάμεων, ἀπό τε τῶν περιγείων ὑλῶν. συμ-
παθῆ δὲ τὰ ἄνω τοῖς κάτω φασὶ καὶ μάλιστα τὰ ὑπὸ
σελήνην. ἀποκαθιστῶσι δὲ τὰς ψυχὰς μετὰ τὸν λε-
γόμενον θάνατον κατὰ τὰ μέτρα τῶν οἰκείων καθάρ-
σεων, ἐν ὅλοις τοῖς τοῦ κόσμου μέρεσι. τινὰς δὲ καὶ
ὑπὲρ τὸν κόσμον ἀναβιβάζουσι· καὶ μέσας αὐτὰς διο-
ρίζονται τῶν τε ἀμερίστων καὶ μεριστῶν φύσεων. τού-

animam in mundum demitti ob multas causas, aut propter pennarũ defluuium, aut propter paternam voluntatem. Arbitrantur mundum æternum esse, vt & stellarum conuersiones. Plutonem siue infernum in varias partes diuidunt, eumque modo deum appellant, ordinis illius qui circa terram sortem suam obtinuit, ducem; modo regionem sublunarem; modo medias inter ætherium & materialem mũdum partes obeuntem; modo animam rationis expertem: in eaque rationalem animam constituunt, non essentialiter, sed proportione quadam, quando conuenienter ad illam affecta est, particulari ratione proiecta. Ideas definiunt modo esse patris intelligentias; modo vniuersales rationes, naturales scilicet, animales, & intellectiles: modo substantias a rebus ipsis abstractas. Astruunt omnem magicæ sciẽtiæ rationem perfici a summis potentijs & terrenis materijs: familiaritatem item & conueniẽtiam superiora cum inferioribus habere, præsertim quæ sub luna sunt. Collocant animas post mortem, iuxta modulum & mensuram lustrationum singulis familiarium & conuenientium, in omnibus mundi partibus: quasdam etiam vltra mũdum euehunt: easque discrimine facto in naturas diuiduas & indiuiduas separant. Atque Plato

quidem & Aristoteles plures ex enumeratis opiniones receperunt; Plotinus vero, Iamblichus, Porphyrius, Proclus, eorumque discipuli omnes in vniuersum approbarunt, & non secus ac diuinas voces absque vllo discrimine & examine admiserunt.

FINIS.

των δὲ τῶν δογμάτων τὰ πλείω καὶ Αριστοτέλης καὶ Πλάτων ἐδέξαντο· οἱ δὲ περὶ Πλωτῖνον καὶ Ιαμβλιχὸν, Πορφύριόν τε καὶ Πρόκλον, πᾶσι κατηκολούθησαν, καὶ ὡς θείας φωνὰς ἀσυλλογίστως ταῦτα ἐδέξαντο.

ΤΕΛΟΣ.